

# Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 600 F per jaar

Postchekrekening nr. 3185,22

Beheer en Redactie: Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Justitiestraat 21, Antwerpen

## STATISTIEK EN GEWETENSONDERZOEK

Onder deze zelfde titel heb ik in 1964 (1) een overzicht van twee jaar werkzaamheden van het Gentse Hof, Burgerlijke Kamers, gepubliceerd. Hier volgt een gelijkaardig overzicht voor de gerechtelijke jaren 1964-65 en 1965-66.

*De werkzaamheden van het Gentse Hof in het algemeen.*

Tijdens de laatste twee jaar hebben de drie burgerlijke kamers van dit Hof, samen negen magistraten, 1263 gemotiveerde arresten uitgesproken.

De zaken van verkeersongevallen komen daarin tussen voor 15 % der arresten. In 1962-64 was deze proportie 11,5 %.

De traagheid der procedure blijft een zorgwekkend verschijnsel:

|                                     | jaren   |         |
|-------------------------------------|---------|---------|
|                                     | 1962-64 | 1964-66 |
| arresten uitgesproken binnen de     |         |         |
| 6 maand van het aangevochten vonnis | 5 %     | 2,9 %   |
| meer dan 6 maand, doch nog binnen   |         |         |
| het jaar van het vonnis             | 26 %    | 19,6 %  |
| meer dan 1 jaar, doch min dan       |         |         |
| 2 jaar na het vonnis                | 38 %    | 48 %    |
| meer dan 2 jaar na het vonnis       | 31 %    | 29,5 %  |

*De hervormingen*

Statistisch zijn er in de rechtspraak van de drie burgerlijke kamers van het Hof — de netelige kwestie van de bepaling van de aanleg daargelaten — geen verschillen te bespeuren. Het procent der hervormingen was in de drie kamers nogal verschillend: 47,5 %, 43,3 % en 37,7 %; doch het ware wellicht vermetel een betekenis aan deze verschillen te hechten. Globaal is het hervormingsprocent 43 %, nagenoeg gelijk aan dit van de vorige tweejaarlijkse periode (41 %).

Van biezonder belang is het aantal hervormingen, beschouwd rechtbank per rechtbank en afzonderlijk voor ieder behandelde stof, echtscheidingen, verkeersongevallen enz. Een dergelijke statistische studie kan anomalieën aan het licht brengen, zoals ik het in 1964 vermeldde t.a. van twee rechtbanken die de ene in zake echtscheiding en de andere in zake verkeersongevallen een abnormaal aantal hervormingen ondergingen. De toestand is nu in deze rechtbanken genormaliseerd. Een nieuwe anomalie is het aantal hervormingen

van de rechtbank te Dendermonde in zake verkeersongevallen: 24 hervormingen op 42 zaken, hetzij 57 % hervormingen, terwijl de rechtbank te Gent, die zich nu precies onderscheidt door een miniem aantal beroepen en hervormingen in zake verkeersongevallen, slechts 7 hervormingen telt op een totaal van 30 zaken (d.i. 23 % hervormingen), en het globaal procent hervormingen in zake verkeersongevallen — alleen Dendermonde buiten beschouwing gelaten — 35 % bedraagt. Is ook aan te merken dat de vonnissen over verkeersongevallen te Dendermonde 32 % der aangevochten vonnissen vertegenwoordigen, terwijl deze proportie 12 % is in de andere rechtbanken van het gebied.

*Het aantal beroepen*

Men zou moeten verwachten dat het aantal beroepen voortkomende van een rechtbank in verhouding staat met haar relatieve belangrijkheid. De werkelijkheid is in zekere mate verschillend. Hieronder het aantal beroepen, aangeduid per rechtbank: Rechtbank Gent 212, Brugge 165, Dendermonde 127, Oudenaarde 96, Kortrijk 94, Veurne 72, Ieper 43. Zelfde schaal voor de rechtbanken van Koophandel: Gent 100, Aalst 39, Brugge 38, St. Niklaas 29, Kortrijk 27, Oostende 26.

Vallen buiten deze schaal de arresten van niet ontvankelijkheid van beroep (ten getalle van 49), de interlocutoire en voorbereidende arresten (ten getalle van 57), en de 44 arresten die niet volgens aangevochten rechtbank konden gerangschikt worden, waaronder 9 arresten uitgesproken na verzending door het Hof van Cassatie.

*Iets over taaltoestanden*

De juristen uit Oost- en West-Vlaanderen hebben met verbazing in een open brief van Senator Custers (2) gelezen dat er in West-Vlaanderen 12 rechters op een totaal van 33, en in Oost-Vlaanderen 4 referendarissen op een totaal van 5, in bezit waren van een franstalig diploma van doctor in de rechten (met examen over de kennis van de andere taal). Deze enkele andere even wondere cijfers waren door de heer Senator geput uit een officiële statistiek, en werden door hem aangehaald als bewijs dat bij de benoemingen in de magistratuur de geest van de wet op de vervlaamsing van het rechtswezen niet werd geëerbiedigd.

Ik heb me bij de belanghebbenden ingelicht, en mag verzekeren dat de evengemelde cijfers *onjuist* zijn, en niets anders bewijzen dan de slordigheid waarmee officiële statistieken soms kunnen opgemaakt worden. Er werd nl. in *een deel* der statistiek, en alleszins wat de bedoelde rechters en referendarissen betreft, verward tussen franstalig diploma met taal-examen en diploma behaald onder het overgangsregime, gemeenlijk Nolfregime genoemd, dat van 1928 tot 1933 in voege geweest is.

De situatie einde 1935 — datum waarop de hoger bedoelde officiële statistiek werd opgemaakt — was in werkelijkheid de volgende :

|                                                                                    | Rechters<br>West-Vl.<br>(ingebr. 4 voorz.) | Referend.<br>Oost-Vl. |
|------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|-----------------------|
| Magistraten die hun diploma behaalden vóór het in voege brengen van het Nolfregime | 7                                          | 2                     |
| Magistraten die hun diploma behaalden onder het Nolfregime                         | 4                                          | 1                     |
| Magistraten met franstalig diploma (+ taalexamen)                                  | 2 (niet 12)                                | 1 (niet 4)            |
| Magistraten met Nederlandstalig diploma, behaald na afschaffing van het Nolfregime | 22                                         | 1                     |

Merk ook op dat in het Gentse Hof de zes magistraten die in de officiële statistiek aangeduid worden als houders van een Frans diploma, allen buiten één, magistraten zijn die hun studies vóór het in voege brengen van het Nolfregime hebben beëindigd.

De andere cijfers van de door het Ministerie gepubliceerde statistiek heb ik niet nagezien. Er is echter geen twijfel dat meerdere cijfers, b.v. deze betreffende de rechtbank te Antwerpen, even onjuist zijn als degene die hierboven worden behandeld. Het verkeerde ligt hierin dat in *een deel* der statistiek, onder de hoofding *Frans diploma + taalx. Nl.* ook de gevallen worden gerangschikt waar het diploma onder Nolfregime werd behaald, en deze waar het diploma werd behaald onder Frans regime toen zelfs nog geen taalexamen bestond. Aldus wordt de indruk verwekt dat de geest van de wet bij de benoemingen miskend is geworden, wat in de twee Vlaanderen zeker niet het geval is. Is het niet spijtig dat in zaken die hartstocht bij het publiek en zelfs bij de juristen verwekken, onjuiste statistieken door het Ministerie worden uitgegeven?

E. VEROUGSTRAETE.  
Voorzitter in het  
Hof van Beroep te Gent.

(1) R.W. 1964/65 kol. 1241. Zie ook R.W. 1962/63 kol. 297.  
(2) Vragen en antw. Senaat 1965/66, 9 nov. 1965 bl. 10.

## 25-jarig Jubileum van het Provinciaal Hoger Instituut voor Bestuurswetenschappen te Antwerpen

### Verslag over de werking 1941 - 1966

door Dr. Rob PICAET, Provinciaal griffier, Directeur van het Instituut

Mea culpa, mea maxima culpa. Er is reden toe voor u te belijden dat — in strijd met wat de uitnodigingskaart tot deze vergadering vermeldt — het Provinciaal Hoger Instituut voor Bestuurswetenschappen geen 25 jaar bestaat. Ons instituut is in de juridische zin van het woord immers slechts vier jaar geleden provinciaal geworden. Iedere rechtsinterpretator volgens de historische of de logische methode zal weliswaar gerustgesteld of geruststellend zijn: op grond van zijn vertrek en van zijn zeer nauwe en ononderbroken banden met het provinciebestuur is het instituut in wezen sinds een kwarteeuw een provinciale instelling. Deze vaststelling wettigt volkomen de heuglijke herdenking van vandaag.

Als instituut van hoger avondonderwijs, gericht op de opleiding van ambtenaren, is het onze het derde in de reeks. Het vindt zijn oorsprong in een samenvoeging van vele factoren: het voorbeeld dat is uitgegaan van gelijkaardige andere instituten; het in oktober 1937 verschenen statuut van het rijkspersoneel; de drang naar eigen volmaking en de interesse voor de vorming van voortreffelijke ambtenaren, zowel voor het rijk als voor de andere openbare besturen, van degene die het aandierf in 1941 de hand aan de ploeg te slaan; het begrip van de provinciale overheden voor de behoeften van degelijke geschoolde medewerkers voor de mandatarissen in de publieke sector.

De vader van het hoger bestuursonderwijs door middel van avondcursussen mag in ons land de heer Hilaire Matsaert worden genoemd. Sinds 1902 stichter en directeur van het « Institut Philologique et Commercial » te Brussel was hij het die in 1911 met zeer beperkte

middelen overging tot de oprichting van het « Institut Supérieur de Commerce » met de bedoeling aan de jonge lieden, afgestudeerden van het middelbaar onderwijs, die wegens familiale redenen niet in de mogelijkheid waren universitair onderwijs te volgen of degenen die slechts achteraf tot het besef kwamen dat hun loopbaan gebonden was aan een hogere vorming, de mogelijkheid te bieden een licentiaatstitel in de handelswetenschappen te behalen, na drie jaar studie, met — gedurende 40 weken per jaar — 21 uur cursus per week, alle werkdagen, zaterdag inbegrepen, van 20 tot 23 uur en 's zondags van 9 tot 12 uur. De huidige Gouverneur van Luxemburg, de heer gewezen Minister Brasseur is een afgestudeerde (1930) van dit handelsonderwijs.

In 1926 werd in de schoot van dit instituut gestart, op suggestie van de heer Maurice Capart, directeur-generaal van het toenmalig Ministerie van Nijverheid en Arbeid, en met de steun van de heer Victor De Tollenaere, stadssecretaris van Brussel, met een sectie hoger bestuursonderwijs, waarvan het programma, ingedeeld over drie studiejaar met vijftien uur cursus per week, aanvankelijk leidde, nl. vanaf 1928, tot het licentiaat in de bestuurswetenschappen. Enige officiële reglementering op het stuk van dergelijke licentiaatstitel ontbrak en de toekenning ervan was, op dat ogenblik, dus niet verboden. Het is in deze afdeling dat mijn voorganger de heer Theo de Ruyter zijn hogere bestuursstudies in 1934 voltrok. Hij was toen 45 jaar. Het is in hetzelfde instituut dat onze zeer gewaardeerde leraars Frans Amerijckx, thans als gewoon hoogleraar aan de Universiteit van Gent verbonden, en Frans

Meyers, directeur-generaal bij het Ministerie van het Openbaar Ambt, de hogere vorming bekwamen, die ongetwijfeld mede de basis is geweest van hun blijvende ononderbroken belangstelling voor het hoger bestuursonderwijs door middel van avondleergangen.

De wet van 11 september 1933 ontnam, met ingang van het academiejaar 1937-1938, aan het «Institut Supérieur de Commerce» de mogelijkheid de licenciaats-titel in de bestuurswetenschappen verder uit te reiken (1). Werd het weliswaar aan het instituut toegelaten de titel van licentiaat in de handels- en bestuurswetenschappen uit te reiken (2), de studenten van de bestuursafdeling moesten van toen af vrede nemen met een diploma van hogere bestuursstudies toegekend na vijf jaar studie met een programma omvattende 18 à 21 uur cursus per week. Sinds 1 januari 1958 is het Institut Supérieur de Commerce beheerd door de stad Brussel onder de directie eerst van de heer Paul Matsaert, zoon van de stichter, en sinds vorig jaar van de heer Willams.

In 1938 werd door enige rijksambtenaren de v.z.w. Vereniging voor Onderwijs en Cultuur in Groot-Brussel gesticht (3) en door deze vereniging het Hoger Instituut voor Bestuurs- en Handelswetenschappen. De vervlaamsing van de bestuurskaders die gegroeid was uit de taalwet van 1932 had het nut doen rijzen voor de Nederlandstalige ambtenaren over gelijkwaardige mogelijkheden te beschikken als deze welke werden geboden door het «Institut» van de Rouppeplaats, nadien Camille Lemonnierlaan en nu Anneessensplaats. Ook het verschijnen van het statuut van het rijkspersoneel in oktober 1937 lag aan de basis van het ontstaan van onze zusterinstelling te Elsene, thans gevestigd Anoulstraat 17.

Dit statuut had grondige hervormingen met zich gebracht. Het rijkspersoneel werd in vier reeksen ingedeeld. In beginsel zijn de betrekkingen van de 1e reeks — deze van het 1e niveau in de huidige terminologie — voorbehouden aan universiteitsgediplomeerden. De personeelsleden van de 2e reeks kunnen weliswaar in bepaalde omstandigheden naar het 1e niveau overgaan maar zij dienen zich te onderwerpen aan bevorderingsexamens waarvan de stof in principe gelijk staat met deze van de examens waaraan de rechtstreeks voor de 1e reeks aan te werven universitaire onderworpen zijn. Dertig jaar terug — toen de toegang tot de universiteiten aan een veel geringer aantal afgestudeerden van het middelbaar onderwijs voorbehouden was dan nu — kwam het als een verdedigingsmiddel voor, een initiatief te nemen ten voordele van de niet-universitaire rijksambtenaren van de 2e reeks, hen door het geven van geschikte vorming toe te laten passend mede te dingen naar een voor velen gerechtvaardigde promotie en hun loopbaan aldus veilig te stellen. Het is de grote verdienste geweest van het H.I.B. Elsene dit onmiddellijk na 1937 te hebben aanvaard en met kordaatheid de uitbouw te hebben aangepakt van een hoger bestuursonderwijs geschoeid als het ware op hetzelfde programma als dit van het franstalig instituut. Dit geschiedde vanaf de aanvang onder de bezielende leiding van de heer Schillings, die voor enkele jaren werd opgevolgd door de heer Charls. Het H.I.B. Elsene, met hetwelk wij steeds de beste betrekkingen hebben onderhouden mede dank zij verschillende gemeenschappelijke professoren, heeft aan zeer vele rijksambtenaren — uit de Brusselse agglomeratie vooral, maar ook daarbuiten, aan Antwerpenaren inzonderheid — de weg geopend naar de hoogste functies.

Geen provinciale overheid zal ontkennen dat de verdienste van de oprichting in 1941 van ons Antwerps

instituut toekomt aan mijn voorganger in het directoraat en in het provinciaal griffierschap de heer Theo de Ruyter, aan dewelke de Voorzienigheid het tot ons aller smart niet heeft gegund deze viering mede te maken. Hij overleed vorige week. Men kan de carrière van welke ambtenaar ook moeilijk kenmerken in een enkele zin. Men kan zijn bijdragen tot de politieke en administratieve realisaties zelden synthetiseren. Wie zijn medewerking tot het openbaar gezag ernst is moet oog en oor hebben voor de vele uiteenlopende aspecten ervan. De breedverspreide belangstelling die van de heer de Ruyter bij de uitoefening van zijn bestuurstak is uitgegaan verhindert nochtans niet dat zijn naam in de eerste plaats in het provinciaal Antwerps leven zal gehecht blijven aan de ambtenarenopleiding. Op zijn initiatief ontstonden in 1922 de provinciale cursussen in administratief recht. Aan zijn streven naar eigen vorming, aan zijn besef dat de ambtenaren van de gemeente- en provinciebesturen (rijksambtenaren inbegrepen) zich dienen aan te passen aan de eigentijdse imperatieven, aan het onbetwiste succes dat de provinciale cursussen in administratief recht van bij hun aanvang hebben gekend, aan zijn geloof in het feit dat avondstudies de jonge ambtenaar niet kwetsten maar integendeel zijn vitaliteit en zijn werklust aanscherpen is het ontstaan van ons Hoger Instituut voor Bestuurswetenschappen te danken.

Gestart als een feitelijke vereniging die, naast leden van de toenmalige bestendige deputatie, universiteitsprofessoren omvatte die ons tot heden ten dage onvoorwaardelijk trouw zijn gebleven, nl. de heren Victor Boon, Fernand Collin en ridder René Victor, en vanaf 1945 ook de heer André Lepaige, werd zij op 15 juni 1948, toen de leefbaarheid van het initiatief bewezen was, omgevormd tot een v.z.w., mede dank zij de welwillende en sympathieke steun van tal van Antwerpse ambtenaren van rijks- en gemeentebesturen (4).

Het initiatief van de heer de Ruijter, dat hij met doorzicht heeft uitgebouwd en tot 1953 heeft geleid, ware niet leefbaar geweest indien de provinciale overheden het financieel niet hadden geschraagd. Deze hebben zich nooit op dit stuk onbetuigd gelaten. De uitgaven werden van meet af bij wijze van subsidie volledig door de provincie Antwerpen gedragen. Toen de kansen rijkssubsidien te bekomen reëel werden en dientengevolge de provincie zou getroffen worden door het in de wet van 29 mei 1959 vastgelegde verbod van verdere subsidiëring, werd door de provinciale raad op 14 juni 1962 het instituut met ingang van 29 september 1962 overgenomen (5). Vanaf dit ogenblik mogen we ons, ditmaal in de volledige betekenis van het woord, «provinciaal» heten.

Zijn er drie fasen geweest in de juridische vorm, onze lessen werden in de loop van deze 25 jaar achtereenvolgens ook in drie verschillende lokalen gedoceerd. In de oorlogstijd bekwamen we onderkomen in het Koninklijk Atheneum van Antwerpen. Waar is die tijd van «Verdunklung»? Vanaf 1944 werd verhuisd naar het provinciaal instituut voor hygiëne in de Nationalestraat en twaalf jaar geleden werd een afzonderlijke vleugel van het provinciaal veiligheidsinstituut, Kipdorp, door de bestendige deputatie ter beschikking gesteld.

Drie fasen tellen wij ook in de structuur van het onderwezen programma. Aanvankelijk werd van wal gegaan met een vierjarige cursus, de vier eerste dagen van de week, telkens van 18 tot 21 uur. Het programma was gelijklopend aan hetgene dat in de Rijksuniversiteit van Gent werd gevolgd met het oog op het

bekomen van het licentiaat in de bestuurswetenschappen <sup>(6)</sup>.

Hoe logisch het ook voorkwam aan degenen die een vorming beogen gelijkaardig aan deze laatste licentiaten, een gelijkaardig programma voor te schrijven als dit van Gent, werd met ingang van het academiejaar 1949-50 dit programma uitgebreid met de toevoeging van een reeks bijkomende vakken, zoals het onderwijs in de Franse taal, de diplomatieke geschiedenis, de geografische economie, het handelsrecht, het internationaal publiek recht, de nijverheidswetgeving, het sociaal recht, het strafrecht, het vergelijkend grondwettelijk recht. Deze vakken werden opgenomen in een vijfde studiejaar insgelijks met 12 uur cursus per week. Deze uitbreiding was het gevolg van een door de inspectie van het technisch onderwijs gegeven wenk: de Brusselse zusterinstellingen bezaten een over vijf studie jaren ingedeeld programma. Wat Brussel doet, is goed gedaan, zeker als men constateerde dat het « Institut Supérieur de Commerce » en het H.I.B. voordelen van rijkswege hadden kunnen verwerven. Ook wij gingen dus opportunitetshalve dezelfde weg op.

Derde stadium tenslotte vanaf het schooljaar 1963-1964: ten einde te voldoen aan het koninklijk besluit van 14 november 1962 tot regeling van het hoger technisch onderwijs werd het aantal lesuren in elk van de vijf studie jaren vermeerderd van twaalf tot achttien. Naast de eerste vier dagen van de week werd ook de vrijdag in de 30 weken lesrooster ingeschakeld! Van deze gelegenheid werd gebruik gemaakt om het programma verder uit te bouwen in twee richtingen die rekening houden met de actuele behoeften van de hogere ambtenaren: talenkennis — naast het Nederlands en het Frans — ook het Engels en het Duits; degelijk inzicht in het verbonden zijn van ons publiekrechtelijk leven met de economie. Eenieder zal erkennen dat een zwaar, een zeer zwaar, maar een eclectisch programma thans aan de basis ligt van de opleiding van de ambtenaren die uit het 2e naar het 1e niveau wensen op te klimmen.

Deze geleidelijke hervorming van het programma ging mede uit van de bedoeling onze afgestudeerden van regeringswege de toekenning van voordelen te zien bekomen waarop zij rechtmatig aanspraak mogen maken.

De twee Brusselse instituten zijn door het Ministerie van Openbaar Onderwijs (nu Nationale Opvoeding) reeds sinds lang erkend geworden als instelling van technisch onderwijs. Het « Institut Supérieur de Commerce » geruime tijd reeds voor 1934; het H.I.B. Elsene vanaf 3 februari 1940 als instelling A6/A1 en sinds 25 juli 1949 in de reeks A5/A1 <sup>(7)</sup>.

Bij Regentsbesluit van 18 januari 1948 <sup>(8)</sup> werd de afgestudeerden van beide instituten de toegang mogelijk gemaakt tot de betrekkingen van de 1e reeks bij het rijkspersoneel. Ik herinner mij, alsof het gisteren was, dat ik onmiddellijk na het verschijnen van dit besluit als secretaris van het instituut door zijn directeur belast werd met het verrichten van de nodige stappen bij de regering om dezelfde voordelen voor de afgestudeerden van ons instituut te bekomen. Mijn eerste onderhoud had plaats met de heer Ilegems, adjunct-kabinetschef van de toenmalige Minister van Begroting, en dit contact heeft ingezet een lange ononderbroken reeks van stappen en pogingen allerhande om te verkrijgen dat wat aan de Brusselse instituten rechtmatig was toebedeeld, aan ons Antwerps instituut niet onrechtmatig zou geweigerd blijven.

Het Ministerie van Begroting verklaarde dat de toekenning van de in het regentsbesluit van 1949 vastgelegde voordelen uitging van de erkenning van de Brus-

selse instituten door de dienst van het technisch onderwijs, dat we dus vooraf de erkenning als instelling van technisch onderwijs dienden te verwerven. De dienst voor technisch onderwijs verklaarde dat geen erkenning van onze studies mogelijk was omdat de reglementering op het stuk geen erkenningen toeliet van instellingen die zich uitsluitend bewogen op het vlak van bestuursonderricht, dat dus de uitbreiding van ons programma in de richting van het handelsonderwijs noodzakelijk was. Op deze eis zijn we niet ingegaan. We zijn ons weliswaar steeds bewust geweest van de verbondenheid van de bestuursopleiding met het economisch leven, maar het was niet te verdedigen dat een openbaar bestuur — zeker niet een uit Antwerpen waar andere en degelijke initiatieven bestaan voor de vorming van het personeel der handelsondernemingen — zich zou lenen tot een zijdelingse beweging, dan wanneer het voor de hand lag dat de ministeriële reglementering zelf voor aanpassing vatbaar was.

We hebben beroep gedaan op de bereidwillige bijstand van tal van personaliteiten: de heer gewezen Eerste Minister Theo Lefèvre; de heren kabinetschef Molitor, directeuren-generaal Grauls en Geens; Volksvertegenwoordiger Josse Mertens de Wilmars, onze zeer bevoegde professor; Volksvertegenwoordigers De Tiège, Posson en Van Winghe; Senators De Bruyne, Jaspers, Lilar en Sledsens; de heer Jan Hendrickx, gewezen kabinetschef van Minister Harmel; inspecteur-generaal De Wit, inspecteur Famaey, en vele anderen nog aan wie we oprecht dank verschuldigd zijn voor de medewerking die zij verleenden, zonder ten slotte de heer provincieraadslid René Cornelis, lid van onze comimssie van bestuur, te vergeten.

Het heeft niettemin, al hun inspanningen ten spijt, lang geduurd alvorens resultaat bekomen werd. Eerst bij koninklijk besluit van 21 januari 1963 werd ons instituut erkend met ingang van 1 september 1959, en met subsidietoekenning vanaf 29 september 1962, als hogere technische school van de 1e graad. Eerste succes.

Wie dacht dat hierdoor automatisch de toegang tot de rijksbetrekkingen van het 1e niveau geopend werd, bleef op zijn tellen. Dit tweede voordeel werd eerst bekomen vanwege de heer Piers, huidige Minister-Staatssecretaris van het Openbaar Ambt, bij koninklijk besluit van 1 augustus 1966 <sup>(9)</sup> aan wie we onze welgemeende dank toesturen. Maar niet minder gaat onze erkentelijkheid naar de heer Van Remoortere, zijn kabinetschef en leraar bij ons instituut, de heer Meyers, die we reeds hebben vernoemd, en niet het minst naar de heer Poulet, Vast Wervingssecretaris, en naar de heer Medaer, tot voor kort directeur-generaal bij het Vast Wervingssecretariaat.

Een derde aspect bleef nog in behandeling. Ons verlangen is dat P.H.I.B.A. zijn erkenning zou bekomen als hogere technische school van de 3e graad. Dit te bekomen zou de bekroning uitmaken van 25 jaar werking.

We zijn ervan overtuigd dat de heer Minister van Nationale Opvoeding — ware het geen constitutionele nonsens die ondenkbaar zou zijn in hoofde van een leraar in staatsrecht zouden we durven zeggen, dat de huidige Antwerpse Minister — het Antwerps instituut niet zal vergeten.

We zijn in blijde verwachting van een zeer nakende gelukkige gebeurtenis, bedoeld wordt voor het instituut. Geen twee, zonder drie. Toon U, als we U vragen mogen, Mijnheer de Minister, naar Schiller's woord « Der Dritte im Bunde ». Men vertelt dat er drie wegen zijn van Calais naar Parijs. De eerste langs Rijsel en Atrecht, de langste, de belangwekkendste, de leerrijkste; de tweede langs Amiens langswaar men

moet gaan wil men Chantilly bezoeken; de derde langs Beauvais, langswaar men kan gaan als men wil. Er zijn ook drie wegen van Antwerpen naar Brussel, deze van de heren Ministers Larock en Piers, en de uwe Minister Grootjans... als U wil en, we weten het, U wil het.

Zijn de erkenningen van regeringsweze aanmoedigend voor het beheer en de directie van het instituut, met nog meer voldoening zullen zij voorzeker zijn onthaald door de studenten zelf, door hen die tot de rijksbesturen behoren in de eerste plaats vanzelfsprekend, maar niet minder door de personeelsleden van de provincie en de gemeentebesturen. Deze laatsten — en zij vormen de meerderheid van onze studenten — zullen niet vergeten dat, naast de steun die zij vanwege de bestendige deputatie op het praktische vlak bekomen, binnen de mogelijkheden die deze openstaan, zij op grond van de bij besluitwet van 10 januari 1947 gehuldigde evenwaardigheid der gemeenteamtten met deze van de rijksbesturen, in het binnen afzienbare tijd te verschijnen wettelijk statuut van het provincie- en gemeentepersoneel de rechtmatige bescherming zullen mogen opvorderen van het door hen na zware prestaties bekomen diploma. Wie de statistieken overloopt zal het bijbels woord beamen: Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren. De examens geschieden in de meest ernstige voorwaarden. Ons instituut heeft sinds zijn bestaan 696 eerste jaarsstudenten geteld. Hiervan bekwamen, de uitslagen die daareven afgekondigd werden inbegrepen, 128 het einddiploma, inbegrepen twee dames, waarvan een examen aflegde enkele maanden na de geboorte van haar baby. *Dux femina facti!* Dus gemiddeld — vermits onze leer- gangen om de twee jaar worden hernomen — 10 per jaar op een gemiddeld aantal eerste jaarsstudenten van 54. Men zal mogelijk beweren dat in de universiteiten de verhouding ongunstiger is. Het is niet verkeerd daar tegenover te stellen dat zonder enige twijfel onze leerlingen in doorsnee wilskrachtiger zijn dan op het universitair niveau.

Men veronderstelle misschien dat onze professoren edelmoediger zijn dan in de universiteiten. Het mag hen ten goede worden aangeschreven dat zij de dagelijkse geconstateerde wilskracht van de studenten, tot dewelke zij dichter staan dan de universiteitsprofessor tot de zijne en dewelke zij dus beter kennen, mede waarden bij de deliberaties van de jury's. Hun oordeel is niet vooringenomen: die wilskracht, gepaard gaande met een grotere maturiteit die noodzakelijk voortvloeit uit de leeftijd en de beroepservaring van de studenten, is de basis van dezer succes. Hoe is anders te verklaren dat zij opklommen tot de ambten die thans de hunne zijn vooraleer zij de officiële erkenningsbesluiten op hen hebben kunnen zien toepassen: een inspecteur-generaal van financiën, een ambassade-secretaris, een ministeriële eerste adviseur, de ontvanger en de inspecteur-generaal van de stad Antwerpen, de secretaris en de controleur-generaal van de commissie van openbare onderstand van Antwerpen, twee directeurs bij het stadsbestuur, twee afdelingschefs bij het provinciebestuur, zeventien gemeentesecretarissen en ontvangers of c.o.o.-secretarissen en -ontvangers, spruiten uit de rangen voort. Maar sprekkend nog voor hun wilskracht valt te vermelden dat de bij ons instituut gevolgde studiën voor velen de aanloop zijn geweest om op het universitaire vlak zeer begeerde titels te verwerven. Het palmares vermeldt een student die geworden is terzelfdertijd doctor in de rechten, licentiaat in de bestuurswetenschappen en licentiaat in het notariaat; een doctor in de rechten; een licentiaat in de bestuurswetenschappen en meteen

licentiaat in de beroepsoriëntering en -selectie; een licentiaat in de arbeidsorganisatie en 21 licenciaten in de bestuurswetenschappen. Te dezer gelegenheid zij onze dank uitgedrukt aan onze leraar, Professor Frans Amerijckx, voor de hulp die ons instituut van zijnentwege heeft mogen ondervinden niet alleen bij het tot stand komen van goede betrekkingen met het H.B.I. Elsenne en bij de demarches op het ministeriële vlak, maar ook voor het bekomen van toegangsmogelijkheden in de Gentse Alma Mater tot de licenties in de bestuurs- of in de staatswetenschappen. Het is niet zonder fierheid (tot de onze trouwens ook) dat hij, na de 1e sessie 1965-1966, vaststellen mocht dat op de twaalf examinandi voor de licencie in de bestuurswetenschappen er zeven waren van P.H.I.B.A.; zij slaagden allen, vijf hunner met onderscheiding. Van de vijf niet Antwerpenaren bekwam slechts één onderscheiding.

Dat deze resultaten konden bekomen worden is te danken aan de wetenschappelijke faam, de toewijding en de trouw onzer 41 professoren, allen universitair, en eerste rangsfiguren van de hogere onderwijssector, de magistratuur, de balie, het notariaat, de administratie en de economische sector. Drie hunner zijn sinds de stichting aan ons instituut verbonden: de heer Willy Calewaert, professor aan de Rijksuniversiteit van Gent, aan de Vrije Universiteit van Brussel en aan het Rijksuniversitair Centrum van Antwerpen; de heer Alb. Kriekemans, professor aan de Katholieke Universiteit van Leuven en de heer H.L. Guetens, accountant, gewezen voorzitter van het Algemeen Christelijk Verbond van Accountants. Wij danken hen welgemeend voor de vele diensten die zij aan P.H.I.B.A. hebben bewezen. Prof. Kriekemans verlaat ons thans. Hij heeft inzonderheid door zijn uitgebreide kennis, zijn bekende welsprekendheid en zijn pedagogisch talent een groot aandeel verworven in de vorming van onze afgestudeerden. Het spijt ons werkelijk dat hij zich gedwongen heeft gezien, ingevolge zijn vele en drukke activiteiten, om vervanging te verzoeken.

We mogen getuigen dat ons professoraal korps steeds van eerste gehalte is geweest. In de loop der jaren hebben wij op de medewerking mogen rekenen van de huidige secretaris-generaal van het Ministerie van Economische Zaken, de heer Gaston Craen; op de heer Prof. John Gilissen, auditeur-generaal bij het Krijgshof; op volksvertegenwoordiger Leo Tindemans; op de heer Albert Boelaerts, thans consul-generaal van ons land in Chicago; op bekende professoren van de Rijks-handelshogeschool van Antwerpen, als daar zijn de heren René De Jongh en Reinold van Lennep; op Mr. Maurits Langohr, voorheen verbonden aan de Universiteit van Gent, die in de eerste jaren van het bestaan van ons instituut ons, benevens zijn grondig professooraat, uitmuntenende diensten heeft bewezen bij de organisatie der cursussen; op de heren Fernand Nedée, Gerard Joh. Steenbergen, Remi Sterkens, Joris Taelen en Lode Wils, allen verbonden aan universitaire faculteiten; op de heren Henri Cooreman, Clement De Bièvre en Fernand Malfais, vooraanstaande personaliteiten van openbare besturen en de nijverheidssector en niet het minst op de topfiguur van de Antwerpse balie en grondige kenner van het administratief recht Mr. Luc Schöller, die nog steeds het gezag van zijn persoonlijkheid verleent bij de beoordeling van de door onze studenten in het 5e studiejaar voorgebrachte thesissen. Zij allen, die ons geenszins verlieten wegens gebrek aan interesse voor ons instituut, hebben de dank verworven van beheer, directie en studenten. Wij gedenken ook piëteitvol en met dezelfde erkentelijkheid de gewaardeerde overleden professo-

ren Ed. Rubens, Georges Van der Kerken en Z.E. Pater Van Mierlo.

Wie de werking van het instituut kent zal erkennen dat op zijn organisatorische waarde evenmin iets af te dingen valt. Dit is de vrucht van de grenzeloze toewijding van de heer Coveliers, de huidige secretaris. Hij ook behoort tot de werkers van het eerste uur. Vanaf 1941 stond hij de toenmalige directeur en mij zelf bij. Wie hem kent waardeert zijn voorkomendheid, zijn nauwgezetheid, zijn kalmte, in het bijzonder wanneer de professoren hem soms voor moeilijke opdrachten plaatsen als het er nl. op aankomt permutaties in de lesuren door te voeren. Ik had hem, na zijn met succes bekroonde studiën in ons instituut, gaarne het licentiaat in de bestuurswetenschappen zien behalen. Zijn gezondheidstoestand heeft hem dit belet, ook wel zijn streven om zijn verantwoordelijke taak in het provinciebestuur in de volmaaktheid uit te voeren. Hij is, samen met de heer Roskam, die hem in de werkzaamheden van het secretariaat bijstaat en ook een eindgediplomeerde is, de gedroomde medewerker van een veeleisend griffier en directeur.

In de uitoefening van ons aller taak wisten we ons ten slotte gesteund en aangemoedigd door de opeenvolgende bestuurscommissies en inzonderheid door haar voorzitters. Ik zou de heer Frans Wildiers onrecht aandoen wanneer ik niet het aandeel in herinnering bracht dat hij nam in de oprichting van het instituut. Na hem nam de heer Gustaaf Van der Linden het roer over. Gedeputeerde Spillemaeckers was van 1946 tot 1955 een zeer actief en belangstellend voorzitter en een niet mindere interesse gaat de laatste elf jaar uit van de huidige voorzitter Mr. van Put die zich volledig inzet om, zich verzekerd wetend van de steun van alle politieke groepen van de provinciale raad, het instituut de faam te zien waardig blijven die het kon tot de zijne maken.

Ook de leden van onze permanente raad van advies, de heren professoren F. Collin, A. Lepaige, K.C. Peeters — Stadssecretaris van Antwerpen — en ridder René Victor en de heren M. De Couvreur en E. Famechon, zeg ik gaarne dank voor hun kostbare en ge waardeerde steun.

Een laatste factor die hiertoe mede bijdroeg is geweest de werking die is uitgegaan sinds 1949 van de vereniging van oud-studenten. Zij heeft zich ingezet, met durf soms, met overgave altijd, voor de inrichting van studiedagen, colloquia en initiatieven allerhande van dewelke onbetwistbaar een uitstraling is uitgegaan die het P.H.I.B.A. ten goede is gekomen. Ongeduldiger nog dan de directie is zij soms gebleken bij de actie ondernomen met het oog op de erkenning van regeringswege. Maar dit was in de grond volkomen begrijpelijk. Een pressuregroep alleen is Vohiba niet geweest. Zij droeg in niet onaanzienlijke mate bij om de afgestudeerden en de studenten meteen, het geloof bij te brengen in het uiteindelijk bekomen van de daareven geciteerde officiële erkenningen. Voor haar werking, die gepaard is gegaan met de opoffering door de bestuursleden van vele vrije uren, dient Vohiba welgemeend geprezen en dank gezegd.

\* \* \*

Heden wil ik voor heden zorgen, morgen is 't voor morgen tijd. Grillparzer ten spijt moge ik verklaren dat geen inspanningen ons te veel zullen zijn om

P.H.I.B.A. de standing te zien bewaren die het thans bezit. Zij zullen ook gaan naar het bereiken van nieuwe waarderingen.

Laten wij het houden bij Boileau: il en est jusqu'à trois que je pourrais citer!

In de Senaat werd, eerst door Mej. Wibaut op 11 december 1962 (doc. nr. 46), nadien door de heer Bascour op 2 augustus 1965 (nr. 12) een wetsvoorstel neergelegd ten einde de twee Brusselse instituten te machtigen de diploma's van kandidaat en van licentiaat in de bestuurswetenschappen uit te reiken. P.H.I.B.A. mag hierbij niet vergeten worden. Senator Sledsens heeft spontaan op zich genomen de belangen van ons instituut op dit plan te verdedigen. Wij hopen dat de gelijkwaardigheid van onze drie instellingen niet over het hoofd zal worden gezien.

In het Staatsblad van vorige week verschenen mededelingen over de toegangsmogelijkheden tot de 3e en de 4e reeks van de diplomatie voor zekere diplomahouders. P.H.I.B.A. kwam hierbij, tot onze verbazing, niet voor. Het blijkt dat het koninklijk besluit van 11 augustus 1966 niet volstaat om ook op dit gebied met onze twee zusterinstellingen gelijkgesteld te worden; wij werden erop gewezen dat een afzonderlijke reglementering op dit stuk dient nageleefd. We zijn dus nog niet aan het einde van onze miserie.

Ten slotte mag ons instituut niet de ogen sluiten voor het bestaan te Antwerpen van het Rijksuniversitair Centrum. Waarom zou P.H.I.B.A., zonder afstand te doen van zijn provinciaal karakter dat het met fierheid draagt, niet streven naar een te verdedigen integratie in dit voor Antwerpen belangrijk nieuw universitair milieu.

Laten we evenwel voorzichtig zijn: er zijn anderen dan provinciale griffiers die op de vingers getikt worden om in het openbaar problemen te hebben aangesneden die al te kies zijn.

Maar wij herhalen het, onze eerste zorg blijft deze van mijn voorganger, deze van de bestendige deputatie en van de gehele provinciale raad: onze openbare besturen in de mogelijkheid stellen te beschikken over vlijtige, ondernemende en degelijk gevormde ambtenaren en deze ambtenaren de meest gunstige levensvoorwaarden verschaffen voor hen zelf en voor hun gezin.

Verzekerd zijnde van uw aller sympathie en medewerking hopen wij daarin te slagen.

(1) Zie inzonderheid art. I., § IV en ook de bekendmaking in het Staatsblad van 26 april 1934 (p. 2439) en het K. B. van 17 september 1934 art. 23 (Staatsblad van 23 september 1934).

(2) Zie k.b. van 17 september 1934, art. I en w. van 11 september 1933, art. 5.

(3) Statuten verschenen in de bijlagen van het Staatsblad van 22 oktober 1938.

(4) Statuten verschenen in de bijlagen van het Staatsblad van 3 juli 1948.

(5) De v.z.w. werd ontbonden in buitengewone algemene vergadering van 17 december 1962.

(6) Dit programma maakt het voorwerp uit van het besluit van 25 november 1942 (Staatsblad van 30 januari 1943) cfr. tevens het besluit van 25 februari 1944 (Staatsblad van 13 mei 1944), nadien hernomen in het regentsbesluit van 1 maart 1945 (Staatsblad van 14 september 1945) gewijzigd bij k.b. van 8 oktober 1951 (Staatsblad van 7 december 1951).

(7) Met de mogelijkheid vanaf het academiejaar 1948-49 de diploma's uit te reiken van licentiaat in de handels- en bestuurswetenschappen en licentiaat in de handels- en financiële wetenschappen.

(8) Staatsblad van 28 januari 1949; later vervangen door het k.b. van 16 april 1956 en bekrachtigd door het k.b. van 16 maart 1964 tot wijziging van het statuut van het rijkspersoneel.

(9) Staatsblad van 1 september 1966.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

# RECHTSPRAAK

## HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 24 maart 1966

Voorzitter : M. Bayot

Raadsheer-verslaggever : M. Polet

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt

Advocaten : Mrs. De Bruyn en Philips.

**Huur van handelshuizen. — Vergoeding wegens uitzetting. — Bepaling van art. 25, laatste lid. — Algemeen toepasselijk. — Ook op het geval van art. 16, IV.**

1. *Art. 25, laatste lid, handelshuurwet bepaalt dat, wanneer de verhuurder eigenaar is van de handelszaak die in het gehuurde goed wordt geëxploiteerd en de huur zowel het verhuurde goed als de handelszaak betreft, hij geen vergoeding verschuldigd is tenzij de huurder bewijst dat hij de belangrijkheid van de handelszaak met ten minste 15 t.h. heeft vermeerderd.*
2. *De bepaling van art. 25, laatste lid is toepasselijk op al de gevallen waarin de vergoeding wegens uitzetting aan de huurder zou verschuldigd geweest zijn, indien de verhuurder geen eigenaar van de handelszaak geweest was.*
3. *Art. 16, par. IV, bepaalt dat buiten de in de vorige paragrafen bedoelde gevallen de verhuurder de hernieuwing van de huur kan weigeren mits hij aan de huurder een vergoeding wegens uitzetting uitkeert, gelijk aan drie jaar huur, eventueel verhoogd met een bedrag, toereikend om de veroorzaakte schade geheel te vergoeden.*
4. *De bepaling van art. 25, laatste lid is ook toepasselijk in het geval van art. 16, IV. Als de verhuurder eigenaar is van de handelszaak die hij in huur heeft gegeven tegelijkertijd als het goed waarin de handelszaak wordt geëxploiteerd, heeft de door art. 16, IV bepaalde vergoeding wegens uitzetting geen reden van bestaan meer; alleen een overweging van billijkheid heeft de wetgever ertoe gebracht in dit geval een vergoeding toe te kennen aan de huurder die bewijst de belangrijkheid van de handelszaak met ten minste 15 t.h. te hebben vermeerderd.*

Pitance t./ N.V. Brasserie de Dinant.

Gelet op het bestreden vonnis op 26 september 1963 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Dinant, statuerende in hoger beroep;

*Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 13, 16, inzonderheid 16, IV, 25, inzonderheid 25, laatste lid, van de wet van 30 april 1951, gewijzigd door de wet van 29 juni 1955 op de handelshuurovereenkomsten, afdeling 2bis van hoofdstuk II van titel VIII van boek II van het Burgerlijk Wetboek uitmakend, en 97 van de Grondwet,*

doordat het bestreden vonnis ofschoon het vastgesteld heeft dat verweerster, buiten een van de gevallen bedoeld bij artikel 16, I, II en III van de wet op de handelshuurovereenkomsten de hernieuwing van de huur van eiser, welke onder de toepassing van gezegde wet viel, geweigerd had, de eis van eiser niet gegrond verklaard heeft strekkende tot het bekomen, overeenkomstig artikel 16, IV, van de wet, van de storting van de vergoeding wegens uitzetting gelijk aan drie jaar huur, eventueel verhoogd met een bedrag, toereikend om de veroorzaakte schade geheel te vergoeden, dit om de redenen dat de huur tegelijk het ver-

huurde goed en de in het onroerend goed geëxploiteerde handelszaak betrof, en dienvolgens, volgens artikel 25, laatste lid, van de wet op de handelshuurovereenkomsten, eiser op een vergoeding wegens uitzetting slechts recht zou hebben indien hij zou bewijzen dat hij de belangrijkheid van de handelszaak met ten minste 15 ten honderd vermeerderd heeft en, in dit geval, in de mate alleen van de waardevermeerdering die daaruit voor de verhuurder is ontstaan, terwijl de storting aan de huurder al dan niet eigenaar van de in het gehuurde onroerend goed geëxploiteerde handelszaak, van de in artikel 16, IV, van de wet bedongen vergoeding wegens uitzetting de voorwaarde is van het vermogen aan de verhuurder erkend de hernieuwing van de huur te weigeren buiten de gevallen vermeld in artikel 16, I, II en III, en terwijl artikel 25, laatste lid, op deze hypothese niet toepasselijk is, maar uitsluitend de vergoedingen betreft waarvan gezegd artikel 25 de bedragen bepaalt in de gevallen van uitzetting om de in artikel 16, nr. I, II en III van de wet aangeduide redenen :

Overwegende dat uit de vaststellingen van het bestreden vonnis blijkt : 1° dat het huurcontract aan eiser toegestaan door verweerster, eigenares van het onroerend goed en van de handelszaak, zowel het verhuurd onroerend goed als de in dit onroerend goed geëxploiteerde handelszaak betrof, 2° dat eiser artikel 16, IV, vervat in de wet van 30 april 1951, door de wet van 29 juni 1955 gewijzigd, inroepend, van verweerster, die de hernieuwing van de huur geweigerd had, een vergoeding wegens uitzetting vorderde, 3° dat eiser niet bewees dat hij de waarde van de handelszaak met ten minste 15 ten honderd vermeerderd had;

Overwegende dat paragraaf IV van artikel 16 in de wet van 30 april 1951 vervat bepaalt dat buiten de in de vorige paragrafen bedoelde gevallen, de verhuurder de hernieuwing van de huur kan weigeren mits hij aan de huurder een vergoeding wegens uitzetting uitkeert, gelijk aan drie jaar huur, eventueel verhoogd met een bedrag, toereikend om de veroorzaakte schade geheel te vergoeden;

Overwegende dat naar luid van artikel 25, laatste lid, van bovengemelde wet, wanneer de verhuurder eigenaar is van de handelszaak die in het gehuurde goed geëxploiteerd wordt en de huur zowel het verhuurde goed als de handelszaak betreft, hij geen vergoeding verschuldigd is tenzij de huurder bewijst dat hij de belangrijkheid van de handelszaak met ten minste 15 ten honderd heeft vermeerderd;

Overwegende dat deze klare en preciese bepaling in algemene bewoordingen opgesteld is; dat zij, dienvolgens, toepasselijk is op al de gevallen waarin de vergoeding wegens uitzetting aan de huurder verschuldigd zou geweest zijn, indien de verhuurder de eigenaar van de handelszaak niet geweest was, en dat het willekeurig zou zijn, wanneer de huur zowel het verhuurde goed als de handelszaak betreft, te beslissen, een onderscheid dat de wet niet maakt instellend, dat de door het laatste lid van artikel 25 geuite regel toepasselijk is in de door de voorafgaande leden bedoelde gevallen en, integendeel, niet toepasselijk is in het geval voorzien door artikel 16, IV;

Overwegende dat door bovengemeld artikel 16, IV, uit te vaardigen, de wetgever alleen tot doel gehad heeft de handelszaak te beschermen, dat wanneer de weigering van hernieuwing van de huur, voor de huurder het verlies van de handelszaak tot gevolg heeft,

de wet aan de verhuurder de verplichting oplegt aan de huurder een vergoeding wegens uitzetting te betalen;

Dat indien de verhuurder eigenaar is van een handelszaak welke hij in huur gegeven heeft tegelijkertijd als het goed waarin de handelszaak geëxploiteerd wordt, de door artikel 16, IV, voorziene vergoeding wegens uitzetting geen reden van bestaan heeft; dat alleen een overweging van billijkheid de wetgever ertoe bepaald heeft in dit geval een vergoeding toe te kennen aan de huurder die bewijst de belangrijkheid van de handelszaak met ten minste 15 ten honderd te hebben vermeerderd;

Overwegende dat door te weigeren aan eiser zowel de door artikel 16, IV voorziene vergoeding wegens uitzetting als de door artikel 25, laatste lid, voorziene vergoeding toe te kennen, om de redenen dat de huur niet alleen de gehuurde plaatsen, maar insgelijks de handelszaak betreft en dat eiser «niet aanvoert de belangrijkheid van de handelszaak met ten minste 15 ten honderd te hebben vermeerderd» de rechter dus geen enkele van de in het middel aangegeuide wetsbepalingen geschonden heeft;

Dat het middel naar recht faalt;

*Om deze redenen,*

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser in de kosten.

## HOF VAN CASSATIE

1e Kamer — 25 maart 1966

Voorzitter : M. Rutsaert

Raadsheer-verslaggever : M. Neven

Advocaat-generaal : M. Charles

Advocaten : Mrs. Van Ryn, Bayart en Van Hecke

### Huur van handelshuizen.

1. Onderhuur. — Rechten van de hoofdhuurder. — Voorwaarde.

2. Onderhuur. — Weigering van hernieuwing op grond van art. 16, IV. — Recht van de hoofdhuurder op vergoeding wegens uitzetting. — Eis beperkt tot vergoeding van drie jaar. — Geen bewijs van schade vereist. — Verdeling van de vergoeding tussen de hoofdhuurder en de onderhuurder.

3. Onderhuur. — Aanvraag van de hoofdhuurder tot hernieuwing verworpen. — Niet om redenen die hem alleen betreffen. — Recht van de onderhuurder op een deel van de vergoeding. — Vordering tegen de hoofdhuurder.

1. Het volstaat dat de onderhuurder in het goed een kleinhandel uitoefent, opdat de hoofdhuurder het voordeel van de handelshuurwet kan genieten.

2. Als de hoofdhuurder, wiens onderhuurder in het goed een kleinhandel uitoefent, wordt uitgezet door de verhuurder die op grond van art. 16, IV handelshuurwet de hernieuwing weigert, heeft hij recht op een vergoeding wegens uitzetting gelijk aan drie jaar huur, eventueel verhoogd met een bedrag toereikend om de veroorzaakte schade geheel te vergoeden.

Indien hij zich ertoe beperkt de vergoeding gelijk aan drie jaar huur te eisen, zonder op een hoger bedrag aanspraak te maken, hoeft hij geen bewijs te leveren omtrent de omvang van zijn schade.

Ingeval van onderhuur kan de rechter de vergoe-

ding verdelen tussen de hoofdhuurder en de onderhuurder (art. 25, lid 9).

3. Als de hoofdhuurder de hernieuwing van zijn huur aan de verhuurder heeft gevraagd, zijn aanvraag niet verworpen wordt om redenen die hem alleen betreffen, en de verhuurder zijn eigen recht op terugneming van het goed doet gelden, beschikt de onderhuurder over geen ander recht dan om jegens de hoofdhuurder aanspraak te maken op een gedeelte van de vergoeding wegens uitzetting bij toepassing van art. 25, lid 9. Art. 11, II, lid 2 is dan niet van toepassing, evenmin als art. 14, lid 2. In zulk geval verleent geen bepaling van de wet aan de onderhuurder een rechtstreekse vordering tegen de verhuurder.

Hooge t./ Debaise en Gevaert  
Gevaert t./ Hooge en Debaise.

Gelet op het bestreden vonnis, op 27 juni 1964, in hoger beroep door de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge gewezen;

Overwegende dat de zaken nr. 130 en 149 van de algemene rol dienen samengevoegd te worden, overeenkomstig artikel 2 van het besluit van 15 maart 1815;

1. Aangaande de voorziening van de echtgenoten Hooge - Hoorelbeke :

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 11, 16, IV, en 25 van de afdeling van het Burgerlijk Wetboek betreffende de handelshuur in het bijzonder (wet van 30 april 11951),

doordat het bestreden vonnis, vaststellende dat «inderdaad ten deze niet wordt betwist dat het handelsfonds in het huurgoed uitgebaat, eigendom is van de onderhuurders, partij Gevaert-Van de Castele», notwithstanding de vordering van verweerder Debaise, tot betaling van een vergoeding wegens uitzetting gegrond verklaart en voor recht zegt, het beroepen vonnis bevestigend, dat verweerder Debaise een schuldvordering heeft van 1.048.602 frank indien hij door de eisers wordt uitgezet, om reden dat sinds de wet van 29 juni 1955 verweerder het recht heeft de huurhernieuwing te vragen, ook al drijft hij geen eigen handel in het goed, en bijgevolg eveneens recht heeft op een vergoeding wegens uitzetting; dat de wet op de handelshuurovereenkomsten een bepaalde vergoeding wegens uitzetting aan de huurder toekent in wel bepaalde gevallen van uitzetting, zonder dat deze huurder enig bewijs moet bijbrengen van belang bij de huurhernieuwing of van schade in geval van uitzetting; dat partij Debaise de aanvraag om huurhernieuwing deed in de wettelijke vormen, en na de weigering van de appellanten (thans eisers) tijdig en op wettelijke wijze de zaak voor de rechter aanhangig maakte; dat de huurhernieuwing gevraagd wordt om in het huurgoed hetzelfde handelsfonds als thans te zien uitbaten; dat de partij Debaise dan ook principieel recht op huurhernieuwing heeft; dat de appellanten, in hun weigeringsbrief van 12 september 1963, voor het geval de partij Debaise wel in de wettelijke voorwaarden zou verkeren om huurhernieuwing te vragen, op artikel 16, IV, van de wet steunden om die huurhernieuwing te weigeren; dat artikel 16, IV, van deze wet een vergoeding wegens uitzetting voorziet gelijk aan drie jaar huur;

terwijl, eerste onderdeel, verweerder Debaise noch eigenaar noch huurder was van het handelsfonds dat in het onroerend goed geëxploiteerd wordt, daar het bestreden vonnis vaststelt dat het handelsfonds in eigendom toebehoort aan de onderhuurders, en hij

derhalve geen recht kan doen gelden op enige vergoeding wegens uitzetting daar die slechts toegekend wordt ten einde de schade te vergoeden die ondergaan wordt door het verlies van de eigendom of de huur van het handelsfonds in hoofde van de uitgezette partij (schending van alle wetsbepalingen in het middel aangeduid);

*tweede onderdeel*, de omstandigheid dat verweerder Debaise, ook al is hij noch huurder noch eigenaar van het handelsfonds dat in het goed wordt geëxploiteerd, het recht heeft verworven, sinds de wet van 29 juni 1955, de huurhernieuwing te vragen, ten einde erin dezelfde handel te zien exploiteren, hoegenaamd niet inhoudt dat verweerder in deze omstandigheden recht heeft op een vergoeding wegens uitzetting, uit oorzaak van het verlies van dit handelsfonds, waarvan hij noch eigenaar, noch huurder is (schending van artikel 1 in de wet van 30 april 1951 begrepen):

*Over beide onderdelen samen:*

Overwegende dat het vonnis vaststelt dat verweerder Debaise, hoofdhuurder van een handelsgoed, gedeelte van een te Oostende gelegen gebouw dat eigendom van de eisers is, dit handelsgoed onderverhuurd aan de verweerders Gevaert-Van de Castele die er hun eigen handelszaak exploiteren, dat Debaise vóór het eindigen van de lopende huur en met inachtneming van bij de wet gestelde termijn en vormen, aan de eisers de hernieuwing van zijn huur heeft aangevraagd, dat de eisers in hoofdorde Debaise het recht ontzegden de huurhernieuwing te vragen, onder meer wijl hij nog eigenaar noch huurder was van de in het goed gedreven handelszaak, en subsidiair, ingeval beslist zou worden dat Debaise in de wettelijke voorwaarden zou verkeren om huurhernieuwing te vragen, verklaarden op artikel 16, IV van de afdeling van het Burgerlijk Wetboek houdende de regels betreffende de handelshuur in het bijzonder te steunen, om de huurhernieuwing te weigeren;

Overwegende dat het bestreden vonnis, na beslist te hebben dat Debaise het recht had de huurhernieuwing te vragen, bij bevestiging van het vonnis van de eerste rechter, beslist dat Debaise tegen de eisers een schuldvordering van 1.048.602 frank heeft, indien hij door hen uitgezet wordt;

Overwegende dat luidens artikel 1 van voormelde afdeling van het Burgerlijk Wetboek zoals vervangen en gewijzigd bij de wetten van 30 april 1951 en 29 juni 1955, «de bepalingen van deze afdeling van toepassing zijn op de huur van onroerende goederen of gedeelten van onroerende goederen die, hetzij uitdrukkelijk of stilzwijgend vanaf de ingentreding van de huurder, hetzij krachtens een uitdrukkelijke overeenkomst van de partijen in de loop van de huur, door de huurder of door een onderhuurder in hoofdzaak gebruikt worden voor het uitoefenen van een kleinhandel of voor het bedrijf van een ambachtsman die rechtstreeks in contact staat met het publiek»;

Overwegende dat krachtens die bepaling het volstaat dat de onderhuurder in het goed een kleinhandel uitoefent opdat de hoofdhuurder het voordeel van de wet kan genieten; dat bijgevolg zo deze hoofdhuurder wordt uitgezet door de verhuurder, welke op grond van artikel 16, IV, de hernieuwing weigert, hij recht heeft op een vergoeding wegens uitzetting gelijk aan drie jaar huur, eventueel verhoogd met een bedrag toereikend om de veroorzaakte schade geheel te vergoeden; dat indien hij zich ertoe beperkt de vergoeding gelijk aan drie jaar huur te eisen, zonder op een hoger bedrag aanspraak te maken, hij geen bewijs hoeft te

leveren omtrent de omvang van zijn schade, wijl de aldus bij de wet bepaalde vergoeding forfaitair is;

Overwegende dat, zo de wet van 29 juni 1955 bedoeld artikel 16, IV, niet gewijzigd heeft, zij nochtans in artikel 25 heeft ingelast dat in geval van handelsonderhuur de rechter de vergoeding kan verdelen tussen de hoofdhuurder en de onderhuurder;

Overwegende evenwel dat de eerste rechter dienaangaande vastgesteld had dat de echtgenoten Gevaert-Van de Castele geen vergoeding tegen Debaise gevorderd hadden en dat de rechter in hoger beroep erop wijst, zonder hieromtrent bestreden te worden, dat zij tegen die vaststelling geen grieven inbrengen;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

*2. Aangaande de voorziening van de echtgenoten Gevaert-Van de Castele:*

*Over het middel* afgeleid uit de schending van artikel 11, bepaaldelijk het tweede lid van artikel 11, II, van de wet van 30 april 1951 op de handelshuurovereenkomsten met het oog op de bescherming van het handelsfonds, zoals gewijzigd door de wet van 29 juni 1955, welke wet als afdeling IIbis in hoofdstuk II van titel VIII van het derde boek van het Burgerlijk Wetboek is ingevoegd,

doordat het bestreden vonnis, hoewel het vaststaat, enerzijds, dat de eisers als onderhuurders van Debaise zich op de wet op de handelshuurovereenkomsten mogen beroepen en, anderzijds, dat Debaise zich eveneens als hoofdhuurder van de verweerders op diezelfde wet mag beroepen, nochtans de vordering van de eisers tegen de verweerders gericht en strekkende tot het bekomen van de hernieuwing van de door de eisers als onderhuurders met Debaise als hoofdhuurder van de verweerders gesloten handelshuurovereenkomst, niet ontvankelijk verklaart omdat de eisers hun tot de hoofdhuurder gerichte aanvraag niet hebben «aangezegd» aan de verweerders,

terwijl de eisers op dezelfde dag en in dezelfde vormen als hun tot de hoofdhuurder gerichte aanvraag, dit is op 16 juni 1963, en bij aangetekend schrijven, ook een aanvraag tot de verweerders hebben gericht en aldus voldaan hebben aan het voorschrift van artikel 11, II, tweede lid, luidens hetwelk de aanvraag ter kennis van de verhuurder wordt gebracht,

en doordat het bestreden vonnis, wanneer het deze kennisgeving als niet regelmatig verwerpt en eist dat er, op straffe van verval van het recht op hernieuwing, aan de verhuurder een afschrift wordt aangezegd van de tot de hoofdhuurder gerichte aanvraag, aan de tekst van de wet een bijkomende voorwaarde van formele aard toevoegt, die geenszins vereist of nodig is om het doel van de wet te bereiken, met name de kennis bij de verhuurder van het bestaan van een vraag tot huurhernieuwing uitgaande van de onderhuurder:

Overwegende dat wanneer, zoals ten deze, de hoofdhuurder de hernieuwing van zijn huur aan de verhuurder heeft gevraagd, zijn aanvraag niet verworpen wordt om redenen die hem alleen betreffen, en de verhuurder zijn eigen recht op terugnemning van het goed doet gelden, de onderhuurder over geen ander recht beschikt dan om jegens de hoofdhuurder aanspraak te maken op een gedeelte van de vergoeding wegens uitzetting, bij toepassing van de bepaling van artikel 25 van de afdeling van het Burgerlijk Wetboek betreffende de handelshuur in het bijzonder, volgens welke in geval van handelsonderhuur de rechter de vergoeding kan verdelen tussen de hoofdhuurder en de onderhuurder; dat artikel 11, II, lid 2, dan niet van toepassing is, evenmin als artikel 14, lid 2;

Overwegende dat wijl in dergelijk geval geen bepaling van die wet aan de onderhuurder een rechtstreekse vordering verleent tegen de verhuurder, ten opzichte van wie de onderhuurder een derde blijft, de beslissing van het vonnis, volgens welke de door de echtgenoten Gevaert tegen de echtgenoten Hooze ingestelde vordering met inbegrip van de in conclusies uitgedrukte aanvraag tot betaling van een vergoeding wegens uitzetting niet ontvankelijk is, wettelijk gerechtvaardigd voorkomt, zodat het middel, bij gebrek aan belang, niet ontvankelijk is;

*Om die redenen,*

Voegt de zaken samen, ingeschreven onder de nrs. 130 en 149 van de algemene rol;

Verwerpt de voorzieningen;

Veroordeelt de eisers in de kosten.

### HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 24 september 1965.

Voorzitter: M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever: M. Neven.

Procureur-generaal: M. Hatoit de Termicourt.

Advocaat: Mr. Philips.

**Bevoegdheid en aanleg. — Vrederechter. — Art. 3, 11° wet bevoegdheid. — Wijziging van onderhoudsgeld, dat was toegestaan door vonnis van scheiding van tafel en bed.**

*Wanneer het vonnis, dat de scheiding van tafel en bed heeft uitgesproken, definitief is geworden en derhalve het geding tot scheiding beëindigd is, houdt de vordering tot wijziging van het toegestane onderhoudsgeld geen verband met voormeld geding.*

Gillias t/ De Craen.

Gelet op het bestreden vonnis, op 26 maart 1962, in hoger beroep door de Rechtbank van eerste aanleg te Leuven gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 3, 11°, en 27 van de wet van 25 maart 1876, inhoudende de eerste titel van het voorafgaande boek van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, vermelde artikelen gewijzigd, artikel 3 bij artikel 2 van de wet van 10 februari 1953, artikel 27 bij artikel 6 van het koninklijk besluit nr. 63 van 13 januari 1935, en bij artikel 3 van de wet van 10 februari 1953, 212 en 308 van het Burgerlijk Wetboek, vermeld artikel 212 vervangen door de wet van 30 april 1958 en vermeld artikel 808 gewijzigd bij de wet van 27 januari 1960,

doordat het bestreden vonnis beslist dat de Vrederechter de door eiseres tegen haar echtgenoot ingeleide eis tot vermeandering van het haar toegestane onderhoudsgeld ten onrechte ontvankelijk heeft verklaard, en die rechter onbevoegd verklaart om over die eis te kennen, en, zonder te betwisten dat de scheiding van tafel en bed tussen partijen definitief werd uitgesproken bij een vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg te Leuven van 21 april 1941, zijn beslissing hierop grondt dat artikel 3, 11°, van de wet op de bevoegdheid, gewijzigd door artikel 2 van de wet van 10 februari 1953, aan de bevoegdheid van de vrederechter de betwistingen betreffende onderhoudsgelden gesteund op artikel 212 van het Burgerlijk Wetboek onttrokken heeft, wanneer ze in verband staan

met de vordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed,

terwijl artikel 3, 11°, van de wet op de bevoegdheid, gewijzigd door artikel 2 van de wet van 10 februari 1953, de vermelde betwistingen aan de bijzondere bevoegdheid van de vrederechter alleen onttrekt wanneer ze in verband staan met een nog hangend geding tot scheiding van tafel en bed en die laatste uitzondering geen toepassing vindt wanneer de scheiding van tafel en bed reeds definitief uitgesproken is;

Overwegende dat uit de procedurestukken blijkt dat de door eiseres op 7 december 1959 ingestelde rechtsovervordering ertoe strekte de verhoging te bekomen van de uitkering tot levensonderhoud, waartoe verweerder veroordeeld werd, krachtens het vonnis op 21 april 1941, door de Rechtbank van eerste aanleg te Leuven op tegenspraak gewezen, en waarbij de scheiding van tafel en bed tegen hem werd uitgesproken, uitkering waarvan het bedrag in 1947 aangepast was;

Overwegende dat, naar luid van artikel 3 van de wet van 25 maart 1876 inhoudende de eerste titel van het voorafgaande boek van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, aangevuld door artikel 2 van de wet van 10 februari 1953, de vrederechters kennis nemen hoe groot het bedrag van de eis ook zijn kan, van de geschillen omtrent uitkering tot levensonderhoud, gegrond namelijk op artikel 212 van het Burgerlijk Wetboek, «met uitzondering echter van de geschillen die verband houden met een geding tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed»;

Overwegende dat, terwijl het vonnis van 21 april 1941, hetwelk de scheiding van tafel en bed tussen partijen had uitgesproken, definitief was geworden en derhalve het geding tot scheiding beëindigd was vóór het instellen van de huidige vordering, die vordering met voormeld geding geen verband kon houden;

Overwegende, dienvolgens, dat het vonnis door de onbevoegdheid van de vrederechter hierop te steunen dat de vordering van eiseres «in verband staat met een vordering tot scheiding van tafel en bed», de in het middel aangeduide wetsbepalingen heeft geschonden;

Dat het middel gegrond is;

En overwegende dat, ten gevolge van het inwilligen van het eerste middel het tweede middel zonder voorwerp wordt;

*Om deze redenen:*

Vernietigt het bestreden vonnis behalve in zover dit het hoger beroep en het incidenteel beroep ontvankelijk verklaart;

Beveelt dat melding van dit arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijke vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder in de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel, zetelende in hoger beroep.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

# RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 8 maart 1966.

Voorzitter : M. Mast.

Raadsheren : M.M. Mees en Adriaens.

Auditeur : M. Lenaerts.

Advocaten : Mrs. Van Goethem en Walckiers.

## Pensioenen voor arbeiders en bedienden. — Administratieve rechtscolleges. — Rechtspleging. — Bewijs.

1. *De Nationale Kas voor bediendenpensioenen is niet als tegenpartij opgetreden voor de hoge commissie voor pensioenen en kan derhalve niet als tegenpartij beschouwd worden voor de Raad van State.*

2. *De uitoefening van gezag en toezicht op de werknemer door de werkgever is een essentieel element van de arbeidsovereenkomst voor bedienden.*

*De hoge commissie voor pensioenen oordeelt op onaantastbare wijze over de feitelijke toedracht van de zaak, in casu over de afwezigheid van een band van ondergeschiktheid.*

3. *In art. 3, par. 3 van de wet van 15 april 1965 gebruikt de wetgever de bewoordingen «definitief geworden beslissing» in hun gewone betekenis, dit is beslissing waartegen geen gewoon rechtsmiddel meer kan worden aangewend, dus met uitsluiting van de aanvraag tot herziening of het beroep tot vernietiging.*

Thompson t./ Belgische Staat (Minister van Sociale Voorzorg) en Nationale Kas voor bediendenpensioenen.

Arrest nr. 11.684.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van de beslissing van 23 november 1964 waarbij de hoge commissie voor pensioenen weigert aan Jacques Thompson het door hem aangevraagd rustpensioen voor bedienden toe te kennen;

Overwegende dat de Nationale Kas voor bediendenpensioenen niet als partij is opgetreden voor de hoge commissie; dat zij derhalve niet kan worden beschouwd als tegenpartij voor de Raad van State; dat zij buiten de zaak dient te worden gesteld;

Overwegende dat verzoeker, die voorheen het beroep van zelfstandig verzekeraar uitoefende, volgens een bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van 7-8 augustus 1950 werd aangesteld als directeur, belast met het dagelijks beheer, van de naamloze vennootschap «Thompson & Cie» die op 1 juli 1950 is opgericht en alle verrichtingen inzake verzekeringen en herverzekering tot voorwerp heeft; dat hij op 27 mei 1960 een rustpensioen aanvraag en zich beriep op een beroepsloopbaan als bediende gedurende de jaren 1950 tot en met 1959; dat zijn aanvraag door de tegenpartij werd verworpen; dat echter de commissie van beroep te Antwerpen-Stad bij beslissing dd. 7 mei 1962 de jaren 1950 tot en met 1959 als jaren van gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling als bediende in aanmerking nam en aan verzoeker een rustpensioen van 10.591 frank toekende; dat de tegenpartij tegen die beslissing hoger beroep instelde en dat de hoge commissie bij beslissing dd. 19 november 1962 weigerde het pensioen toe te kennen; dat die beslissing vernietigd werd door een arrest dd. 28 januari 1964 van de Raad van State; dat de thans bestreden beslissing genomen is na verwijzing van de zaak naar de andere samengestelde hoge commissie;

Overwegende dat die beslissing berust op de volgende gronden: «dat de ondergeschiktheid tot de essentie van het dienstkontraat behoort; dat de raad van beheer van een naamloze vennootschap gezag, leiding en toezicht kan uitoefenen op een aangestelde die, arbeidende onder dit gezag, door een arbeidsovereenkomst voor bedienden kan gebonden zijn; dat de hoge commissie te onderzoeken heeft of, in casu, de band van ondergeschiktheid wel bestaat; dat de aanvrager tot in 1950 voor eigen rekening heeft gewerkt als verzekeraar; dat de N.V. Thompson en Cie op 1 juli 1950 werd gesticht, met als sociaal voorwerp alle verhandelingen inzake verzekering; dat het sociaal kapitaal vastgesteld werd op 50.000 frank, bestaande uit 50 aandelen van ieder 1.000 frank; dat de echtgenote en de zoon van aanvrager samen 44 op de 50 aandelen bezitten; dat de raad van beheer van de N.V. Thompson en Cie samengesteld werd uit de echtgenote van aanvrager, zijn zoon en de genaamde Edmond Van de Walle, en dat het voorzitterschap ervan toevertrouwd werd aan de echtgenote van aanvrager; dat artikel 16 van de statuten bepaalt dat de beheerraad zijn machten kan overdragen; dat bij toepassing van dit artikel, aanvrager onder meer gemachtigd werd alle betalingen te doen en kwijtingen te verlenen, zonder enige beperking, de naamloze vennootschap te vertegenwoordigen bij alle openbare of privity instellingen, het personeel te benoemen en af te zetten, zijn bevoegdheden en lonen vast te stellen, voor de rechtbanken op te treden in naam van de vennootschap en dit met de breedste bevoegdheid, onder meer met deze dadingen aan te gaan; dat uit al deze beschouwingen de ontstentenis blijkt van een werkelijke band van ondergeschiktheid van aanvrager tegenover de raad van beheer van de vennootschap; dat daaruit eveneens volgt dat de door aanvrager in zijn besluiten voorgelegde gegevens niet van aard zijn het bestaan van een arbeidskontraat voor bedienden in zijn hoofde te bewijzen; dat deze gegevens, die door de naamloze vennootschap zelf werden geschapen, niet tegen de werkelijkheid opwegen; dat bovendien het feit op zichzelf dat aanvrager steeds als bediende bij de Rijksdienst voor de maatschappelijke zekerheid werd aangegeven en als dusdanig werd aanvaard geen afdoend bewijs uitmaakt van zijn tewerkstelling als bediende; dat in de gegeven omstandigheden niet genoegzaam bewezen is, zelfs niet op grond van vermoedens, dat aanvrager ook maar gedurende één enkel jaar van de referteperiode gewoonlijk en hoofdzakelijk, in de zin van artikel 6 van het koninklijk besluit dd. 3 juli 1957, als bediende werkzaam was»;

Overwegende dat verzoeker doet gelden dat de bestreden beslissing niet, verkeerd of onvoldoende gemotiveerd is; dat hij betoogt dat de afwezigheid van een band van ondergeschiktheid niet kan worden afgeleid uit de omstandigheid dat twee van de drie leden van de beheerraad respectievelijk de echtgenote en de zoon van verzoeker zijn en samen vierenvierentig van de vijftig aandelen bezitten waaruit het kapitaal van de vennootschap «Thompson & Cie» bestaat, en evenmin uit de toekenning van bepaalde volmachten aan verzoeker overeenkomstig de statuten van de vennootschap; dat hij voorts betoogt dat de hoge commissie verzuimd heeft zich uit te spreken over een reeks feitelijke elementen die kenmerkend zijn voor een arbeidsovereenkomst voor bedienden, namelijk zijn werkuren, de betaling van de bijdragen voor de sociale zekerheid, de omstandigheid dat hij een maandloon ontving en allerlei inlichtingen, vervat in een brief van de naamloze vennootschap gericht aan de Nationale Kas voor bediendenpensioenen, die wijzen op het bestaan van een arbeidskontraat voor bedienden;

Overwegende dat de hoge commissie terecht stelt dat de uitoefening van gezag en toezicht op de werknemer door de werkgever een essentieel element van de arbeidsovereenkomst voor bedienden is; dat zij tot de afwezigheid van dit element in het geval van verzoeker besluit op grond van een aantal in de considerans van de bestreden beslissing opgesomde feitelijke gegevens die vervat zijn in het dossier; dat verzoeker het bestaan of de juistheid van die gegevens niet betwist doch enkel opkomt tegen de beoordeling van sommige onder hen door de hoge commissie; dat echter de hoge commissie op onaantastbare wijze oordeelt over de feitelijke toedracht van de zaak; dat zijn haar beslissing voldoende motiveert van vast te stellen dat genoemd essentieel element ontbreekt en dat verzoeker derhalve niet overeenkomstig een arbeidsovereenkomst voor bedienden was tewerkgesteld; dat uit de considerans van de bestreden beslissing bovendien blijkt waarom de hoge commissie de feitelijke elementen door verzoeker ingeroepen niet in aanmerking neemt; dat het middel niet gegrond is;

Overwegende dat verzoeker zich bovendien in zijn memorie van wederantwoord beroept op artikel 3 van de wet van 15 april 1965, dat de stortingen van bijdragen aan het stelsel van sociale zekerheid gedaan voor de datum van inwerkingtreding van de wet, behoudens ingeval zij bedrieglijk verricht werden, geldig verklaart en voorts bepaalt dat de perioden gedekt door die stortingen in aanmerking worden genomen voor de toepassing van de wet van 12 juli 1957 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor bedienden; dat hij betoogt, dat zoals uit het dossier blijkt, in zijn geval bedoelde stortingen vanaf 1 juli 1950 te goeder trouw werden verricht;

Overwegende dat in de ingeroepen bepaling een paragraaf 3 voorkomt die luidt als volgt: «De definitief geworden beslissingen welke hetzij door of namens de Minister, hetzij door een openbare instelling daartoe gemachtigd, hetzij door een administratief rechtscollege werden genomen vóór de inwerkingtreding van deze wet, ten aanzien van de in § 2 bedoelde personen, zonder dat hierbij rekening werd gehouden met de perioden van tewerkstelling waarvan sprake in § 2, worden aan herziening onderworpen. De herziening moet worden aangevraagd. Zij heeft uitwerking op de datum van de inwerkingtreding van deze wet, voor zover de aanvraag werd ingediend binnen twaalf maanden na deze datum. Werd de aanvraag ingediend meer dan twaalf maanden na de datum van inwerkingtreding van deze wet, dan heeft de herziening uitwerking vanaf de eerste dag der maand die volgt op het indienen van de aanvraag»; dat de wet van 15 april 1965 in werking is getreden op 1 juli 1965;

Overwegende dat hieruit blijkt dat de wetgever een onderscheid maakt tussen de pensioengerechtigden naargelang er al dan niet een definitief geworden beslissing over hun pensioenaanspraken is gevallen en dat de wet terugwerkt bij ontstentenis van zodanige beslissing doch in het tegenovergestelde geval, ten vroegste vanaf haar inwerkingtreding uitwerking heeft; dat, bij gemis van aanwijzingen in tegenovergestelde zin, moet worden aangenomen dat de wetgever de bewoordingen «definitief geworden beslissing» gebruikt in hun gewone betekenis, dit is beslissing waartegen geen gewoon rechtsmiddel meer kan worden aangewend; dat tegen de bestreden beslissing nog enkel een aanvraag tot herziening of een beroep tot vernietiging, beide buitengewone rechtsmiddelen, konden worden aangewend; dat er derhalve geen grond is om de wettigheid van de bestreden beslissing, tot stand gekomen vóór de inwerkingtreding van de wet van 15 april 1965, te toetsen

aan de ingeroepen bepaling; dat ook dit middel niet kan worden aangenomen.

*Besluit:*

*Artikel 1. — Het beroep is verworpen.*

## HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 16 mei 1966.

Voorzitter : M. Beekmans de West-Meerbeek.  
Raadsheren : M.M. Vander Haegen en Roevens.  
Advocaat-generaal : M. Bondue.  
Advocaten : Mrs. W. van Orshaegen en H. Schiltz.

**Overeenkomst. — Incidenteel bedrog. — Verkoop van handelszaak.**

*Een handelszaak werd verkocht voor 150.000 fr. Het blijkt echter dat de verkoper tijdens de onderhandelingen het beweerde winstcijfer (20.000 fr. netto per maand) op onverantwoorde en bedrieglijke wijze merkkelijk heeft overdreven.*

*Daar de manoeuvres van de verkoper de koper ertoe gebracht hebben te contracteren tegen voorwaarden die zwaarder zijn dan wat hij zou aanvaard hebben indien er geen bedrog was geweest, is er incidenteel bedrog en wordt er aan de koper in casu een schadevergoeding van 50.000 fr. toegekend.*

Cloots en Deprez t/ Cleeren en Van de Voorde.

Gezien in regelmatige uitgifte, het niet betekend vonnis dd. 20 november 1964 der Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, waartegen, op 19 februari 1965, een naar vorm en tijd regelmatig beroep werd aange tekend;

Overwegende dat de vordering ertoe strekt appellanten solidair te horen veroordelen om aan geïntimeerde te betalen de som van 50.000 frank, zijnde het saldo van de overnameprijs van een frituur-sandwichbar, gelegen te Antwerpen, Lange Beeldkensstraat 266, samen met de gerechtelijke intresten en de kosten;

Overwegende dat appellante bij tegeneis, betaling vordert ener schadevergoeding van 75.000 frank wegens incidenteel bedrog gepleegd door geïntimeerde bij het sluiten van de litigieuze overname-overeenkomst, samen met de gerechtelijke intresten en de kosten;

Overwegende dat de eerste rechter de hoofdvordering heeft ingewilligd en de tegeneis ongegrond heeft verklaard;

Overwegende dat vaststaat dat geïntimeerde haar handelsfonds aan eerste appellante heeft overgedragen tegen de prijs van 150.000 frank;

Overwegende dat door eerste appellante niet betwist wordt dat zij op de overnameprijs nog een saldo van 50.000 frank verschuldigd blijft zodat de oorspronkelijke vordering in zoverre zij tegen haar gericht wordt als gegrond voorkomt;

Overwegende dat tweede appellant met geïntimeerde niet heeft gekontrakteerd en met eerste appellante van goederen gescheiden is zodat hij ten onrechte door de eerste rechter met zijn echtgenote solidair werd veroordeeld;

Overwegende dat appellante tot staving van haar tegeneis aanvoert dat geïntimeerde bij het afsluiten van de overname-overeenkomst incidenteel bedrog heeft gepleegd door haar handelszaak voor te stellen als heb-

bende een maandelijks nettowinst van 20.000 frank en door de belangrijkheid van haar cliënteel schromelijk te hebben overdreven; dat zij er alzo toegebracht werd zwaarde voorwaarden te aanvaarden bij het afsluiten van de overeenkomst, dan wanneer het bedrog niet ware gebeurd;

Overwegende dat inderdaad de uitbatingsresultaten der verkochte handelszaak op uitdrukkelijke aanwijzing van geïntimeerde in de aankondigingsbrieven werden vermeld als bedragende een « minimum van 20.000 fr. nettowinst per maand »;

Overwegende dat aan de verklaring van eerste appellante dan ook geloof mag gehecht worden waar zij voorhoudt dat diezelfde opbrengst haar tijdens de onderhandelings door geïntimeerde werd voorgespiegeld;

Overwegende dat uit de gegevens van het strafrechtelijk dossier blijkt dat geïntimeerde op onverantwoorde en bedrieglijke wijze het winstcijfer van haar handelszaak merklijk heeft overdreven;

Overwegende dat getuigen Roets en Delgatte die de uitbating der handelszaak bijzonder nauw hebben kunnen volgen inderdaad bevestigen dat deze « nooit heeft gemarcheerd »;

Overwegende dat geïntimeerde zelf aan twee andere getuigen mededeelde dat indien zij de zaak, die zij overigens slechts sedert enkele maanden geopend had, tegen 75.000 frank kon overdragen, zij zeer tevreden zou zijn;

Overwegende dat getuige Van Beveren de gevraagde prijs van 150.000 frank bestempelt als « waanzinnig hoog »;

Overwegende dat geïntimeerde zelf aan de onderzoeksrechter verklaarde dat vóór haar ziekte zij een maandelijks winst zou verwezenlijkt hebben van 10.000 à 15.000 frank min de huishuur groot 4.800 frank, hetzij dus minder dan de helft van het door haar aangewezen « minimum » winstcijfer van 20.000 frank per maand;

Overwegende dat kenschetsend voorkomt dat geïntimeerde tijdens het vooronderzoek en ondanks de meerdere bezwarende getuigenissen ten hare laste uitgebracht steeds staande hield dat zij haar handelszaak tegen 75.000 frank had overgedragen;

Overwegende dat het winstcijfer dat volgens geïntimeerde zou bereikt zijn geweest door geen enkel boekhoudkundig bescheid of fiscale aangifte wordt bevestigd;

Overwegende dat de stelling van eerste appellante nog steun vindt in de omstandigheid dat amper enkele maanden na de overname de handelszaak ten gronde is gegaan en dat appellante tot uitdrijving werd veroordeeld;

Overwegende dat geïntimeerde tevens een zeer verwarde uitleg geeft — en geen enkel bewijs voorbrengt — over het zogezegd « dagelijks bezoek van 40 autobussen » dat haar beloofd zou geweest zijn en waarop zij zich steunde om haar winst van 20.000 frank per maand als vaststaand voor te stellen;

Overwegende dat indien het een gebruikelijke handelspraktijk is de aangeboden koopwaar aan de koper gunstiger voor te stellen dan ze in werkelijkheid is; deze voorstelling binnen de redelijke perken moet blijven en geen bedrieglijk karakter vertonen;

Overwegende dat geïntimeerde onbetwistbaar oneerlijke en arglistige manoeuvres heeft aangewend om appellante te bewegen haar handelsfonds tegen een overdreven prijs aan te kopen;

Overwegende dat het bevel van niet-vervolg door de Procureur des Konings gevorderd en door de Raadkamer verleend, geïntimeerde niet ontheft van alle aansprakelijkheid wegens het aanwenden van bedrieglijke manoeuvres en incidenteel bedrog;

Overwegende dat appellante geen nalatigheid treft vermits het haar niet mogelijk was zich op nauwkeurige wijze in te lichten over de werkelijke toestand der aangeboden handelszaak gezien haar bijzondere aard, haar geringheid en gezien ook de afwezigheid van enige ernstige boekhouding;

Overwegende dat het aan de hand van het vooroverwogene als gepast voorkomt de tegeneis gegrond te verklaren ten belope van 50.000 frank;

*Om die redenen,*

Het Hof :

Gezien artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Alle andere of strijdige besluiten verwerpend;

Ontvangst het beroep en erop recht doende, doet het aangevochten vonnis te niet;

Wijzigend : verklaart de hoofdvordering ongegrond in zover zij tegen tweede appellant Deprez gericht is;

Verklaart de hoofdvordering gegrond in zover zij tegen appellante Cloots Julia gericht wordt;

Verklaart de tegeneis door appellante ingesteld gegrond ten belope van 50.000 frank;

Zegt dat beide schuldvorderingen bij compensatie uitgedoofd zijn;

Veroordeelt appellante en geïntimeerde Cleeren, ieder tot de helft der kosten van beide gerechtsinstanties.

NOOT : Zie De Page, I, n° 51 en de voetnoten. Verg. Kooph. Kortrijk, 31 oktober 1959, R.W. 1960-61, 904.

## CORRECTIONELE RECHTBANK TE HASSELT

4e Kamer. — 2 januari 1963.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Pexsters.

O.M. : M. Moens.

**Art. 508bis van het Strafwetboek. — Contract betreffende het gebruik van een voertuig tussen verdachte en de klager. — Geen inbreuk.**

*Art. 508bis van het Strafwetboek is enkel van toepassing op gevallen waarbij partijen omwille van de omstandigheden of van hun bedrijf zelf vlug dienen op te treden en zonder elkander voldoende te kennen, zoals bij het huren van een taxi of van een hotelkamer voor tamelijk korte duur, of bij het eten of drinken in een restaurant of koffiehuis.*

O.M. t./ Winters.

Overwegende dat blijkt uit de elementen van de bundel en meer in het bijzonder uit een neergelegd contract dat er een overeenkomst tot stand kwam tussen klager en betichte waarbij klager voor de duur van twee dagen een personenwagen « Daf » verhuurde aan betichte op 18-1-1962 aan de prijs van minimum 250 fr. per dag;

Overwegende dat betichte niet ontkent het voertuig waarvan sprake in ontvangst te hebben genomen en er mede te hebben gereden en evenmin dat klager hem een voorschot vroeg van 2.000 fr. dat hij niet kon betalen en tot heden niet betaald heeft;

Overwegende dat niet wordt ontkend dat betichte 736 km. aflegde met de gehuurde wagen en deze laatste door de klager werd opgespoord en zich thans in zijn garage bevindt; dat betichte ook niet ontkent de door

hem afgelegde ritten met de personenwagen niet te hebben vergoed;

Overwegende dat betichte op grond van voormelde feiten in betichting werd gesteld wegens overtreding van art. 508bis van het Strafwetboek, na regelmatige klachtneerlegging door de benadeelde;

Overwegende dat art. 508bis van het Strafwetboek enkel toepasselijk is op gevallen waarbij partijen gewoonlijk omwille van de omstandigheden of van hun bedrijf zelf vlug dienen op te treden en zonder elkander voldoende te kennen, zoals bij het huren van een taxi of van een hotelkamer voor korte duur, of bij het eten of drinken in een restaurant of koffiehuis;

Overwegende dat dit in het betrokken geval niet gebeurde; dat alvorens het contract af te sluiten waarvan sprake de klager alle nodige en nuttige inlichtingen diende in te winnen betreffende de solvabiliteit van zijn cliënt en klager in de mogelijkheid verkeerde tot de uitvoering van deze daden over te gaan, vermits klager te Genk woont en betichte te Grote Brogel, niet ver van Genk verwijderd;

Overwegende dat volgens de verklaring van klager zelf hij betichte bij het afsluiten van het contract en het ter hand stellen van de wagen niet eens kende;

Overwegende dat trouwens de bepaling van art. 508bis van het Strafwetboek niet alleen de verhuring van zaken, maar bijzonder het presteren van arbeid door de eigenaar van deze zaken ten grondslag heeft en niet van toepassing is bij de verhuring van een autovoertuig zonder bestuurder zoals in casu voor twee dagen en mits betaling van een waarborg (zie Algemene Practische Rechtsverzameling - Afzetterij, door W. De Smet, p. 18, nr. 50);

Overwegende dat bijgevolg de betichting ten laste gelegd van betichte niet tot voldoening van recht bewezen is;

Gezien de hiernavolgende artikelen door de Heer Voorzitter ter zitting aangeduid: Wetboek van Rechtspleging in strafzaken artt. 194-191;

Wet van 15 juni 1935, artt. 2, 14, 31, 32, 34, 35, 36 37, 41;

*Om deze beweegredenen:*

De rechtbank, statuierende op tegenspraak, verklaart de betichte Winters, voornoemd, niet schuldig aan de feiten hem ten laste gelegd;

Dienvolgens spreekt hem vrij en verzendt hem van de vervolging zonder kosten, deze blijvende ten laste van de Staat.

## OVERZICHT VAN RECHTSPRAAK VAN DE RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE SINT NIKLAAS

1. Hervatting van het geding. — Faillissement. — Rechtbank van Koophandel. — Geen speciale vorm. — Kennisgeving aan de wederpartij is voldoende.

Op 2 september 1964 had de firma General Plastics Cy verweerder De Kerpel gedagvaard voor de rechtbank van koophandel. Terwijl het geding nog hangende was, werd de firma op 8 september 1964 failliet verklaard. Met betrekking tot de hervatting van het geding door de curator beslist de rechtbank:

«Overwegende dat de curator verklaart het geding te hervatten;

«Overwegende dat verweerder ten onrechte beweert dat de herneming niet regelmatig is omdat zij aan verweerder niet werd betekend;

»Overwegende dat de herneming wel ter kennis van verweerder werd gebracht, vermits verweerder zijn besluiten opstelt tegen de "faling General Plastics, Mter Heynderickx qq";

»Overwegende dat het vooral in handelszaken volstaat dat de herneming van de tegenstrever worde gekend;

»dat zij niet in een bepaalde vorm ter kennis van de tegenstrever moet gebracht worden, wanneer het vaststaat dat de tegenstrever ze in feite kent;

»dat zij voor de Rechtbank van Koophandel kan spruiten uit besluiten b.v. uit een mondelinge verklaring ter zitting in aanwezigheid van de andere partij (Dalloz, Rép. de Procédure, 1956, v° Reprise d'instance, nr. 23; Hrb. Antwerpen, 22 mei 1929, Rev. faill. 1931, 445).»

(Vonnis van 13 april 1965 — Voorzitter: M. Pappe. — Referendaris: M. Cloquet. — Advocaten: Mrs. Heynderickx en D'Hooghe. Inzake General Plastics Cy t/ De Kerpel).

2. Bewijs in handelszaken. — Factuur. — Vermoeden van toezending van een factuur, steunend op inschrijving in het boek der uitgaande facturen. — Veronderstelt dat dit boek onberispelijk werd bijgehouden.

Eiseres vorderde betaling van de prijs van een tweedehands wagen die zij, volgens haar bewering, op het einde van 1957 aan gedaagde had verkocht. Daar gedaagde de verkoop ontkende, beweerde zij dat zij op 10 oktober 1958 een factuur van verkoop had toegezonden aan gedaagde die er nooit tegen had geprotesteerd. Maar gedaagde ontkende de factuur te hebben ontvangen. Over het bewijs van de verzending zegt de rechtbank:

«Overwegende dat eiseres aanvoert dat het vermoeden van de verzending spruit uit haar uitgangsfactuurboek waarin gezegde factuur voorkomt onder nummer 377 en op haar datum in de reeks;

»doch overwegende dat om door zichzelf alleen een voldoende vermoeden van verzending te stichten de litigieuze factuur op de datum van de gefactureerde verrichting zou dienen voor te komen;

»dat dit niet het geval is in onderhavige betwisting waar de wagen Volvo aan verweerder werd afgegeven en volgens eiseres verkocht einde 1957, terwijl de factuur slechts op 10 oktober 1958 werd opgemaakt.»

(Vonnis van 8 mei 1962. — Voorzitter: M. Elewaut. — Referendaris: Mr. Cloquet. — Advocaten: Mrs. Snoeck en De Schrijver (Antwerpen). — Inzake Wuytack t/ Griclens).

3. Deskundige. — Na aanstelling van een deskundige door vonnis, verklaart een partij op de expertise «dat zij het vonnis niet aanvaardt». — Zulke verklaring is geen wraking.

Bij tussenvonnissen had de rechtbank een deskundige aangesteld. Nadat het verslag gedeponneerd was en toen de zaak opnieuw door de rechtbank werd behandeld, voerde verweerder aan dat de deskundige niet had mogen aangeduid worden omdat hij een collega was van eiser met wie hij zou samengewerkt hebben. Dienaangaande zegt de rechtbank:

«Overwegende dat voormelde opmerking erop neerkomt de deskundige te wraken;

»Overwegende dat er geen aanleiding toe bestaat de werkelijkheid na te gaan van gezegde wraking;

»Overwegende dat verweerder inderdaad niet be-

weert dat hij de door hem ingeroepen reden van wraeking niet kende vooraleer deel te nemen aan de expertise;

» Overwegende dat hij derhalve de deskundige kon wraken in stede van het deskundige verslag bij te wonen, gelijkvormig art. 309 Rv.;

» Overwegende dat verweerder weliswaar bij zijn verschijning op de expertise verklaard heeft "dat zijn cliënt het vonnis niet aanvaardt";

» doch dat dit voorbehoud geenszins betekende dat de persoon van de deskundige in opspraak kwam doch, bij gebrek aan nadere bepaling, alleen kon betekenen dat verweerder voorbehoud maakte nopens het principe van de expertise.»

(Vonnis van 10 april 1962. — Voorzitter: M. Elewaut. — Referendaris: Mr. Cloquet. — Advocaat: Mr. De Noos. Inzake Van Driessche t/ Martens).

**4. Arbitrage. — London Jute Association Contract. — Art. 8: bij betwisting over de kwaliteit moet de koper aanspraak maken op arbitrage binnen 21 dagen vanaf de laatste dag van het lossen van het schip. — Overeenkomst ontstaan na de lossing. — Verkoop «ex magazijn». — De termijn begint maar te lopen vanaf de overeenkomst.**

Op 13 juli 1964 werd een partij jute uit het S.S. Sumbarva te Antwerpen gelost. Eiseres kocht op 23 augustus 1964 297 balen van gedaagde. De verkoop geschiedde ex magazijn met recht op arbitrage overeenkomstig het tussen partijen geldende «London Jute Association Contract» waarvan art. 8 luidt:

«Indien de betwisting slaat op de kwaliteit en/of de conditie, moet de aanspraak op arbitrage van de klant in het bezit zijn van de verkopers binnen 21 dagen vanaf de laatste dag van het lossen van het schip». Eiseres bewam op 4 september 1964 een volbriefje en reclamde op 5 september 1964 betreffende de kwaliteit, aanspraak makend op arbitrage. Eiseres liet de naam van haar scheidsrechter weten, en daar de verkoper zijn scheidsrechter niet aanduidde, dagvaardde zij hem om hem te verplichten zijn scheidsrechter aan te duiden of desnoods een scheidsrechter te horen aanstellen door de rechtbank.

Gedaagde riep de onontvankelijkheid van de eis in op grond van art. 8 van het contract. De rechtbank wijst het middel af met de volgende motieven:

«Overwegende dat het vertrekpunt van de termijn van 21 dagen begint te lopen vanaf de laatste dag van de ontschepping van de waar wanneer zij gekocht wordt vóór gezegde ontschepping;

» dat dit vertrekpunt integendeel begint te lopen vanaf de dag van de koop-verkoopovereenkomst, wanneer de waar verkocht is "ex magazijn";

» dat andere wie "ex magazijn" koopt meer dan 21 dagen na de ontschepping nooit over enig verhaal zou beschikken;

» Overwegende dat de koop-verkoopovereenkomst volmaakt werd door de bevestiging, door verweerder, van haar akkoord op 25 augustus 1964;

» Overwegende dat de 21 daarop volgende dagen niet verlopen waren toen eiseres op 3 september 1964 het scheidsgerecht heeft aangevraagd;

» Overwegende dat er derhalve aanleiding toe bestaat tot dit scheidsgerecht over te gaan».

(Vonnis van 26 november 1964. — Voorzitter: M. Dirix. — Referendaris: M. Cloquet. — Advocaten: Mrs. Van Tyghem en De Schrijver. Inzake N.V. Flaxloom t/ N.V. Bergendries).

**5. Onrechtmatige daad. — Gerechtskosten. — Verweerder bij vergissing gedagvaard. — Mogelijkheid van een fout van de verweerder. — Fout van de verzekeraar van de verweerder. — Geen aansprakelijkheid van de verweerder.**

Na een ongeval, veroorzaakt door een vrachtwagen, had eiseres de N.V. Neirinckx tot betaling van schadevergoeding gedagvaard. Daar bleek dat de vrachtwagen toebehoorde aan de firma Smet, zag eiseres van haar vordering af, doch eiste betaling van de gerechtskosten met de bewering dat de vergissing door de N.V. Neirinckx veroorzaakt was. De rechtsgrond van die eis onderzoekend overweegt de rechtbank:

«Overwegende dat verweerder ten onrechte hieromtrent art. 130 Rv. inroept;

» dat de houding van eiseres er inderdaad op neerkomt de betaling van de kosten te eisen als vergoeding voor een schade welke zij toeschrijft aan de fout van verweerder.»

Het bleek dat eiseres door geruchten misleid was en dat zij geen enkel feit kon aanduiden waaruit een schuld van gedaagde zou blijken. Het enige dat eiseres kon aanvoeren was dat, toen zij schreef aan de verzekeraar van verweerder, deze verzekeraar de vergissing niet had rechtgezet. De rechtbank zegt dienaangaande:

«Overwegende dat de kwestie of de ontstentenis van de verzekeraar om eiseres op haar vergissing te wijzen, zijn aansprakelijkheid kan teweegbrengen nopens de nutteloos gedane kosten, hier niet dient onderzocht te worden vermits het dan alleszins zou gelden een eventuele persoonlijke fout van gezegde verzekeraar, die niet in het geding aanwezig is doch geenszins een fout van de firma die met bewuste verzekeraar niets te zien heeft.»

(Vonnis van 1 september 1964. — Voorzitter: M. Dirix. — Referendaris: M. Cloquet. — Advocaten: Mrs. Joos en Truyens. — Inzake Vercauteren t/ N.V. Neirinckx).

**6. Retentierecht. — Ingeroepen door de persoon aan wie het voorwerp voor herstelling werd toevertrouwd. Herstelling niet uitgevoerd. — Geen retentierecht. — Exploitatie van elektrische biljart. — Kansspel. — Eis wegens winstderving niet ontvankelijk.**

Eiser had een elektrische biljart toevertrouwd aan gedaagde voor herstelling en vordert thans teruggave van het toestel of betaling van de waarde ervan; hij vraagt tevens een schadevergoeding van 5.000 fr. per maand wegens winstderving. Gedaagde vordert bij wederzijds betaling van 5.392 fr. voor herstellingskosten volgens een factuur die hij maanden na de inleiding van het geding aan eiser heeft gezonden. Hij beroept zich op het retentierecht. De rechtbank oordeelt:

«Overwegende dat eiser wel erkend heeft dat verweerder het toestel wel bij zich heeft genomen om het te herstellen doch stellig betwist dat verweerder herstellingswerken aan de speelkas zou hebben uitgevoerd en dat verweerder de werkelijkheid van gezegde werken niet bewijst en niet aanbiedt te bewijzen;

» dat hij dan ook niet in de voorwaarden verkeert om te kunnen gewag maken van enig retentierecht;

» Overwegende dat de vordering van eiser, in zover zij strekt tot betaling van een schadevergoeding van 5.000 fr. per maand tot aan de teruggave, niet gegrond voorkomt;

» Overwegende dat gezegde aanvraag inderdaad klaarblijkelijk steunt op de winst welke eiser beweert te kunnen maken door de uitbating van het toestel;

» doch dat de uitbating van een electrisch biljart een kansspel uitmaakt (Cass. 6 januari 1959, Pas. 1959.I. 439; Gent, 7 februari 1961, R.W. 1961-62, 1059);

» Overwegende dat eiser derhalve niet gerechtigd is een vergoeding te eisen die gesteund zou zijn op een uitbating tegen de wetten van openbare orde.»

Vonnis van 27 november 1962. — Voorzitter: M. Belpaire. — Referendaris: M. Cloquet. — Mrs. Piens en Verberne. — Inzake Eycken t/ Van der Raay).

**7. Aannemer. — Beding dat de opdrachtgever zelf de materialen zal aankopen. — Impliceert een lastgeving van de opdrachtgever aan de aannemer om in naam van de opdrachtgever de materialen bij de leveranciers te bestellen. — Beweerde bedoeling dubbele overdrachtbelasting te vermijden. — Fictief karakter van het beding niet bewezen.**

In een aannemingscontract was bedongen dat de bouwheer zelf de materialen zou aankopen. In een geding waarbij de leverancier van bouwmaterialen de aannemer persoonlijk dagvaardde tot betaling van de materialen die hij uit naam van de bouwheer had besteld, zegt de rechtbank:

«Overwegende dat dergelijke verklaring impliceert dat wanneer in feite, de bouwheer niet en de aannemer wel de nodige materialen bestelt, gezegde bestelling in opdracht van de bouwheer geschiedt.»

Na te hebben vastgesteld dat de aannemer enkel de nodige materialen had besteld en dus zijn opdracht niet was te buiten gegaan en dat de bouwheer reeds andere facturen voor materialen die door de aannemer waren besteld en waarbij de facturen op naam van de bouwheer stonden, had betaald, onderzoekt de rechtbank de verhouding tussen de drie partijen:

«Overwegende dat het onverschillig is dat eiser, als derde, geen deel heeft genomen aan de akte waarbij de bouwheer aan de aannemer de impliciete opdracht heeft gegeven de materialen in zijn naam te bestellen;

» dat het volstaat dat gezegde volmacht bestaat en dat zij ter kennis werd gebracht van de verkoper;

» dat dit ook in onderhavig geval gebeurde, vermits eiser de waar gefactureerd heeft aan de opdrachtgever;

» Overwegende dat het geenszins nodig is dat de kennisgeving van de opdracht geschiedt door de volmachtgever zelf, die de derde niet hoefde te kennen;

» dat de derde ook door de volmachthebber de naam van de opdrachtgever mag kennen».

Het argument van de bouwheer dat hij toen hij verklaarde zelf de materialen te willen kopen, de bedoeling had fiscale zegels te sparen, wordt door de rechtbank verworpen:

» Overwegende dat een bouwheer wel de dubbele overdracht mag verlangen te ontwijken, mits rechtstreeks de materialen te kopen, doch dan als werkelijke koper dient op te treden, met al de voordelen en nadelen hieraan verbonden;

» dat het integendeel tegen de openbare orde zou indruisen alleen fictief de naam van koper aan te nemen, tegen de werkelijkheid in, en uitsluitend om de fiscale wet te omzeilen;

» Overwegende dat het trouwens, in onderhavig geval, geenszins bewezen is dat eiser de facturen van materialen alleen uit louter fiscale redenen op zijn naam heeft doen opstellen.»

(Vonnis van 27 april 1965. — Voorzitter: M. Poppe. — Referendaris: M. Cloquet. — Advocaten: Mrs. Roschaert, Truyens en Van Heesch. — Inzake: Van den Broeck t/ Wuytack en inzake Wuytack t/ De Jonck).

**8. Aannemer. — Bestek bepaalt een termijn voor de voltooiing der werken en, in een ander artikel, een boete wegens vertraging. — De aannemingsovereenkomst schrijft een kortere termijn voor. — De overeenkomst bedoelt af te wijken van het bestek. — Doch enkel betreffende de termijn. — Betaling van een provisie. — Betekent niet dat de aanbesteder van de toepassing der boete afziet.**

Tussen aannemer en aanbesteder rees de vraag of voor de berekening van de boete wegens vertraging moest rekening gehouden worden met de termijn van voltooiing zoals die in het bestek stond, dan wel met de termijn die in de aannemingsovereenkomst bepaald was. Daarbij kwam het probleem dat in de overeenkomst wel een termijn van voltooiing bepaald was, doch niets over de boete gezegd werd. De rechtbank beslist:

«Overwegende dat de aannemingsovereenkomst, meer speciaal en recenter beding, de uitzonderingen bepaalt welke zij op de bepalingen en voorschriften van de 17 bladzijden van het lastkohier brengt (specialia generalibus derogant);

» dat een van gezegde afwijkingen juist de duur van de werken betreft;

» Overwegende dat eiseres trouwens nooit voor onderhavig geding enig protest heeft geuit tegen de brief van de architect dd. 5 maart 1964, waarbij haar werd betekend dat de 100 dagen op 30 juni 1964 zouden vervallen;

» Overwegende dat de afwijking van de aannemingsovereenkomst ten aanzien van het lastkohier alleen de duur van de uitvoeringstermijn betreft (art. 7), doch niet de boete voorzien voor het geval waar de werken niet tijdig zouden uitgevoerd worden (art. 4);

» Overwegende dat het trouwens niet te vermoeden is dat juist wanneer verweerster een strengere termijn van uitvoering eiste, zij de sanctie zou prijs gegeven hebben welke de naleving van gezegde eis waarborgde;

Het argument van de aannemer dat de aanbesteder door een provisie te betalen had afgezien van de toepassing der boete, wordt door de rechtbank verworpen:

«Overwegende dat het feit dat verweerster kort vóór huidig geding aan eiseres 146.000 fr. heeft betaald als provisie op de in uitvoering zijnde werken onder voorbehoud van hun goedkeuring en aanvaarding, niet mag beschouwd worden als een verzaking aan de toepassing van eventuele boeten wegens vertraging;

» dat verweerster inderdaad door gezegde betaling te doen onder voorbehoud, juist de weg kan willen afsnijden aan het argument dat de aannemer soms anders zou aangewend hebben om zijn gebeurlijke vertraging te verschonen door een beweerd gebrek aan voorschotten vanwege de meester van het werk.»

(Vonnis van 27 april 1965. — Voorzitter: M. Poppe. — Referendaris: M. Cloquet. — Advocaten: Mrs. De Schrijver en Truyens. — Inzake N.V. Wymeersch t/ N.V. Denys).

**9. Overeenkomst. — Verkoop van een tweedehands wagen. — Ontbinding met schadevergoeding ten laste van de verkoper. — Genotsderving van de koper tijdens de periode waarin hij een andere wagen zoekt. — Risico dat hij geen goede wagen zal vinden. — De koper mag de wagen nog acht dagen houden.**

Na geoordeeld te hebben dat de verkoop van een tweedehandswagen dient ontbonden te worden ten laste van de verkoper, onderzoekt de rechtbank of de

koper recht heeft op een vergoeding voor de schade die hij beweert te lijden «uit hoofde van last, hinder en moeilijkheden, meerdere uitgaven, tijdverlet voor aankoop van een nieuwe auto, verlies oude Volkswagen». De rechtbank lost de kwestie op als volgt:

«Overwegende dat verweerder op verzet (de koper) niet gerechtigd is een vergoeding te eisen voor de tijd dat hij een andere occasieauto zal hebben gevonden;

» dat dit slechts enkele dagen vergt, zodat de acht dagen welke hem verleend worden in het beschikkend gedeelte voor de teruggave van de wagen Mercedes, moeten volstaan;

» Overwegende dat eenmaal de toestand in zijn vorige staat gebracht, eiser op verzet niet gehouden is verweerder op verzet te verzekeren tegen het risico dat hij geen goede occasiewagens zou kunnen vinden;

» dat er goede occasiewagens op de markt zijn en dat het aan oorspronkelijke eiser zelf behoort in te staan voor de keus die hij zelf doet.»

(Vonnis van 13 maart 1965. — Voorzitter: M. Dirix. — Referendaris: M. Cloquet. — Advocaten: Mrs. H. Boonen en Heynderickx. — Inzake Potters t/ Quiryren).

**10. Merken. — Vennootschapsbenaming «Koranit». — Voorafbestaand merk «Korund». — Breigoederen. — Mogelijkheid van verwarring. — Verbod het woord «Koranit» nog te gebruiken.**

Eiseres en gedaagde fabriceerden in dezelfde stad breigoederen, bestemd voor dezelfde cliënteel. Eiseres verkocht haar produkten onder het merk «Korund». Op zeker ogenblik verandert gedaagde haar vennootschapsbenaming «Fashionit» in «Koranit». Wegens de mogelijkheid van verwarring die aldus ontstaan is, verbiedt de rechtbank gedaagde het woord «Koranit» nog te gebruiken:

«Overwegende dat zowel fonetisch als grafisch de lettergrepen korun— en koran— een grote gelijkenis vertonen, waaruit bij het publiek de gedachte kan ontstaan dat die produkten «Korund» voortgebracht worden door de firma «Koranit»;

» Overwegende dat eiseres normaal, in haar handel, ertoe gebracht wordt het woord «Knit» (uit te spreken «nit»)) te voegen, zodat «Korund-Knit» zeer gemakkelijk met «Koranit» kan verward worden;

» Overwegende dat ofschoon die bijgevoegde woorden geen deel uitmaken van het merk zelf, er nochtans met hun gebruik of met de mogelijkheid van hun gebruik dient rekening gehouden te worden, vermits het woorden geldt waarvan het gebruik, onmiddellijk na het merk, in casu normaal en soms onontbeerlijk kan voorkomen.»

(Vonnis van 13 juni 1964. — Voorzitter: M. Elewaut. — Referendaris: M. Cloquet. — Advocaten: Mrs. Joos en De Schrijver. — Inzake N.V. Vrancken en Co (N.V. Koranit).

**11. Faillissement. — Schuldvordering voor levering van waren. — Schuldeiser in het bezit van een waarborgsom voor leeggoed. — Geen compensatie van die som met de schuldvordering. — Verplichting tot betaling van die som aan de curator tegen afgifte van het leeggoed. — Wedereis van de curator.**

Een schuldeiser had een schuldvordering van 34.114 fr. voor levering van waren, maar was in het bezit van 3.200 fr. tot zekerheid van de teruggave van leeggoed. Na het faillissement van de schuldenaar wilde hij dit laatste bedrag compenseren met zijn schuldvordering

en vorderde hij de teruggave van het leeggoed. De rechtbank neemt het bedrag van 34.114 fr. op in het passief en beslist ten aanzien van de waarborgsom:

«Overwegende dat eiseres ten onrechte de som van 3.200 fr. compenseert met een gelijk bedrag van haar schuldvordering en bovendien nog de teruggave vordert van de trommels;

» Overwegende dat de waarborgsom de conventionele waarde vertegenwoordigt van de trommels die in het bezit zijn van de gefailleerde massa;

» dat wanneer de massa de trommels teruggeeft, eiseres aan de massa de waarborgsom moet terugbetalen.»

Aan te stippen is dat het geschil rees bij de behandeling van de betwiste schuldvorderingen en dat de curator bij wedereis de terugbetaling van de waarborgsom tegen teruggave van de trommels vorderde. Zonder zich uitdrukkelijk uit te spreken over de ontvankeelijkheid van de wedereis, verklaart de rechtbank de wedereis gegrond.

(Vonnis van 20 april 1965. — Voorzitter: M. Elewaut. — Referendaris: M. Cloquet. — Advocaat: Mr. Van Hulse. — Inzake: N.V. Usines Vermeylen t/ Faillissement Confiserie Egli).

**12. Faillissement. — Bevoorrechte schuldvordering. — Nog te vervallen termijnen. — Deel van de schuldvordering gedekt door de opbrengst van het voorwerp waarop het voorrecht werd uitgeoefend. — Berekening van de gewone schuldvordering.**

Een bank had een schuldvordering, waaraan het voorrecht van art. 20, 5° hypotheekwet verbonden was, ten bedrage van 134.640 fr., betaalbaar over 36 termijnen. In het passief van het faillissement van haar schuldenaar deed zij aangifte van een saldo van 119.680 fr. De verkoop van de vrachtwagen, waarop zij haar voorrecht mocht uitoefenen, bracht 58.756 fr. op, bedrag dat haar ten goede komt. Betreffende de wijze van berekening van de gewone schuldvordering zegt de rechtbank:

«Overwegende dat eiseres in het gewoon passief mag ingeschreven worden voor het niet gedekte deel van haar schuldvordering;

» doch dat de berekening van dit deel moet geschieden alsof de ganse schuldvordering van meet af aan een gewone schuldvordering ware geweest;

» Overwegende dat het oorspronkelijk bedrag van 119.680 fr. dat bij de opening van het faillissement verschuldigd bleef derhalve vooreerst dient verminderd te worden met het bedrag van de intresten (door het faillissement gestuit) en van de beheerskosten (ten gevolge van het faillissement gespaard) welke in ieder van de 32 nog te vervallen maandsommen begrepen zijn;

«Overwegende dat de partijen betreffende dit af te trekken bedrag zich verder dienen te verklaren;

» Overwegende dat de som van 58.756 fr. ook van het bedrag van 119.680 fr. zal dienen afgetrokken te worden.»

(Vonnis van 27 oktober 1964. — Voorzitter: M. Dirix. — Referendaris: M. Cloquet. — Advocaten: Mrs. Verniers en Steels. — Inzake Bank van Brussel t/ Faillissement Franck).

**13. Faillissement. — Verhogingsbeding. — Uit hoofde van roekeloos verweer. — Niet toepasselijk.**

In zijn aangifte vroeg een schuldeiser benevens de hoofdsom een bedrag krachtens een verhogingsbeding,

waarvan de tekst niet werd voorgelegd. De rechtbank onderzoekt zulk beding in verband met het faillissement als volgt:

«Overwegende dat mocht dit beding voorkomen als beogende de schade te herstellen in verband met een roekeloos verweer in rechte, gezegd beding geen toepassing zou kunnen vinden in overhavig geval 1°) aangezien er geen rechtsgeding voorhanden was op het ogenblik van het indienen van de aangifte, 2°) aangezien de aangifte uitsluitend een rechtsvordering is geworden doordat eiseres ten onrechte heeft willen staande houden dat zij recht had op een vergoeding uit hoofde van een vordering die nog niet bestond en 3°) aangezien het verweer van de curator — in de plaats gesteld van de schuldenaar — in voormelde omstandigheden geen foutief verweer is;

»Overwegende dat alleszins, toen het faillissement uitgesproken werd, eiseres nog niet had doen beslechten of de wanbetaling van de schuld van de heer Lucien Saint-Georges al dan niet het karakter vertoonde van een roekeloos en tergend verweer;

»dat eiseres derhalve nog geen verworven recht bezat tot conventionele vergoeding voorzien voor het geval van roekeloos verweer;

»dat wanneer de schuldenaar failliet wordt verklaard de uitoefening van de individuele rechten, vorderingen en wegen van uitvoering tegen de schuldenaar opgeschort zijn (art. 452 faillissementswet);

»dat de schuldenaar te rekenen van het vonnis van faillietverklaring van rechtswege het beheer over al zijn goederen verliest en dat elke betaling die hij zou doen rechtens nietig is (artikel 444);

»dat de curator, anderdeels, alleen de schuldeisers kan betalen na de tegeldemaking van het actief en volgens hun rang;

»Overwegende dat eiseres dus niet gerechtigd is te beweren dat niet-betaling, na de faillietverklaring, die het gevolg is van wettelijke voorschriften, een roekeloos verweer uitmaakt».

(Vonnis van 27 november 1962. — Voorzitter: M. Elewaut. — Referendaris: M. Cloquet. — Inzake Etabl. De Vreese t/ Faillissement Saint-Georges).

**14. Faillissement. — Aangifte van schuldvordering voor hoofdsom. — Na verificatie en betwisting: bijkomende vraag betreffende interesten. — Zonder dagvaarding. — Ontvankelijk.**

Een schuldeiser had in zijn aangifte enkel de hoofdsom van zijn schuldvordering vermeld. Bij de behandeling van de betwisting vroeg hij dat ook zijn vordering betreffende de tot de dag van het faillissement vervallen interesten zou worden opgenomen in het passief. De curator verzette zich daartegen op grond van de regel dat «nieuwe punten van aanvraag niet ontvankelijk zijn onder het geding, zonder nieuwe dagvaarding».

De rechtbank antwoordt daarop:

«Overwegende dat gezegde regel toepasselijk is op nieuwe voorwerpen zoals b.v. een aanvraag van voorrecht die tot nog toe niet was gevormd (Gent, 20 februari 1937, J.C.F. 1937, nr. 5684);

»doch dat het aangenomen is dat de aanvraag van interesten enkel een "accessorium" beoogt van het voorwerp en geen nieuw voorwerp (Art. 464 Rv.; Dalloz, Rép. prat. 1955, v° Demande nouvelle, 45, 102 en v.; Van Lennep, I, blz. 32, nr. 615; R.P.D.B., v° Demande nouvelle, nr. 130).

(Vonnis van 15 december 1964. — Voorzitter: M.

Poppe. — Referendaris: M. Cloquet. — Advocaat: Mr. Geerinckx. — Inzake Bank van Brussel t/ Faillissement D'Hondt).

**15. Voorrechten. — Voorrecht van de verhuurder. — Omvat de door de verhuurder gemaakte gerechtskosten. — Kosten van verzet van de curator. — Beheerskosten.**

De eigenaar van het onroerend goed dat aan de gefailleerde verhuurd was, had een schuldvordering van 45.000 fr. voor huurgelden, vermeerderd met gerechtelijk interesten vanaf 1 september 1964. Hij had vóór het faillissement 3.025 fr. gerechtskosten uitgegeven. Daar het vonnis dat de schuldenaar veroordeelde bij verstek was uitgesproken, kwam de curator ervan in verzet; zijn verzet werd afgewezen en de kosten van het verzet werden ten laste van de boedel gelegd.

Betreffende de door de eigenaar gemaakte kosten overweegt de rechtbank:

«dat gezegde kosten niet gediend hebben tot bewaaring van enig deel van het vermogen van de gefailleerde ten voordele van de massa;

»dat zij nochtans bevoorrecht zijn als makende deel van alles wat de uitvoering van de huurovereenkomst betreft. (art. 20, 1° - al. 4 - Hrb. Brussel, 30 januari 1926, Pas. III, 90).»

Betreffende de kosten van verzet zegt de rechtbank:

«dat gezegde kosten tot de beheerskosten van het faillissement behoren en aldus een algemeen voorrecht genieten, doch geen deel maken van de schuldvordering van eiser zoals zij werd ingediend.»

(Vonnis van 13 april 1965. — Voorzitter: M. Dirix. — Referendaris: M. Cloquet. — Advocaten: Mrs. Melis en Heyndrickx. — Inzake Van Gijssels t/ Faillissement General Plastics).

## VREDEGERECHT TE BRECHT

25 februari 1965.

Rechter: M. Albers.

Advocaten: Mrs. Ver Berne en de Cock de Rameyen loco Schöller.

**Pacht. — Begrip. — Verschil met verkoop van gras van een weide.**

*Er is pacht en niet verkoop van gras, als blijkt dat de beweerde koper verscheidene achtereenvolgende jaren niet enkel het gras van een weide weghaalde, doch ook het genot van de weide had, en er namelijk vee liet grazen, de omheining herstelde, de weide bewerkte.*

Michielssen t/Brouwers.

Overwegende dat de vordering van aanleggers ertoe strekt te horen zeggen voor recht dat verweerder niet de hoedanigheid van pachter bezit en dat de pachtwet bijgevolg niet van toepassing is; bovendien verweerder te veroordelen om binnen de 48 uur na betekening van het tussen te komen vonnis, de weilanden, gelegen te Wuustwezel, ter plaatse Steenpaalheide, gekadastreerd wijk B nrs. 19/D, 19/F, 289/E, 292/C, groot 7 ha. 32 a. 95 ca. te ontruimen en ter beschikking van aanleggers te stellen; bij gebreke hieraan aanleggers te machtigen om verweerder en het door hem

op de weilanden geplaatste vee te doen uitdrijven met bijstand van de openbare macht;

Overwegende dat aanleggers beweren dat het, in casu, over een verkoop van gras gaat en niet over een pacht, omdat partijen of minstens één der partijen nl. aanleggers niet de bedoeling had een pachtcontract te sluiten;

Overwegende dat verweerder daarentegen beweert dat hij pachter is vanaf de eerste ingebruikneming in 1959 of minstens vanaf 25 januari 1961; dat hij derhalve recht heeft op het ongestoord genot en gebruik van de gronden overeenkomstig de vigerende pachtwetten.

Overwegende dat verweerder dan ook in hoofddeel de afwijzing van de eis vraagt wegens het niet naleven door aanleggers van art. 59 W.B.R. dat bepaalt dat door aanleggers voor pachtzaken eerst in verzoening moet opgeroepen worden;

Dat bij betwisting ten gevolge van het ontbreken van een duidelijke schriftelijke overeenkomst, over de aard van de overeenkomst nl. of men hier staat voor een verkoop van gras of een pachtovereenkomst, men dient na te gaan of de twee voorwaarden, die gelijktijdig vervuld moeten zijn bij een pachtovereenkomst, aanwezig zijn nl. 1° het goed, voorwerp der overeenkomst, moet natuurlijke of nijverheidsvruchten kunnen opbrengen en normaal opbrengen; 2° het goed moet gehuurd worden juist met de bedoeling die vruchten te winnen (A.P.R., V° Landpacht nr. 2; Kluyskens, Contracten, nr. 198, I, B; Gourdet, Bail à Ferme nr. 4, zie ook Vredeger. Neerpelt 11-6-1957, R.W. 1957-58, kol. 923);

Dat uit de gegevens, medegedeeld door beide partijen blijkt dat verweerder verschillende achtereenvolgende jaren niet enkel het gras weghaalde, doch het genot had van het landeigendom in kwestie; dat verweerder de weide reinigt en vet, de omheining herstelt, vee laat grazen enz. en dit door aanleggers niet ontkend wordt; dat uit deze omstandigheden blijkt dat, de verweerder niet enkel de vruchten van het land weghaalde, doch ook het genot had van het land; dat in dergelijke gevallen de overeenkomst wel degelijk het karakter heeft van een landpacht (zie Kluyskens, Contracten, nr. 203; A.P.R., V° Landpacht, nr. 123 en de daar vermelde rechtsleer en rechtspraak);

Dat daarentegen aanleggers aanvoeren dat op 4-3-1959 en 9-3-1960 verweerder zelf een verklaring schreef waaruit blijkt dat het hier om een verkoop van gras ging nl. «gekocht te hebben van... al het gras, wassende op een perceel weiland te Wuustwezel voor het seizoen 1959 (1960)»;

Dat echter verweerder in de jaren 1961, 1961 en 1963 zulke schriftelijke verklaring nl. dat het over een verkoop ging, niet meer aflegde, doch integendeel plots op zijn checks schreef: pacht 1961 enz.;

Dat hiertegen door aanleggers nooit geprotesteerd werd; dat zij echter moeilijk kunnen volhouden dit niet bemerkt te hebben, daar waar zij alle vorige jaren de voorzorg namen om verweerder te laten tekenen dat het om een verkoop van gras ging; dat aanleggers en verweerder dus blijkbaar in 1961 overeenkwamen een pachtcontract te sluiten; dat alle verdere beweringen van aanleggers over een latere vraag door verweerder om een pachtovereenkomst te bekomen en de weigering door aanleggers in 1963 door niets bevestigd worden;

Dat uit al het voorgaande nl. zowel de bewijzen door verweerder voorgelegd als uit de feitelijke omstandigheden blijkt, dat we in casu dus wel staan voor een pachtovereenkomst en niet voor een verkoop van gras, dit ten minste vanaf 1961;

Overwegende dat de door verweerder opgeworpen tekst van art. 59 van het wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering van gebiedende aard is; dat, daar het hier een pacht betreft en aanleggers verwaarloosden verweerder bij schriftelijk of mondeling voorafgaandelijk verzoek in verzoening op te roepen, de eis onontvankelijk is;

*Om deze redenen,*

Rechtdoende op tegenspraak;

Verklaren de eis van aanleggers onontvankelijk;

Wijzen aanleggers er van af en veroordelen hen tot de kosten;

## BOEKBESPREKING

**Jan Steyaert, Arbeidsovereenkomst (Bedienden).** Algemene Praktische Rechtsverzameling. Brussel, Larocier, 1966, 366 blz.

De heer Jan Steyaert, ere-advocaat, is een van onze meest gewaardeerde specialisten op het gebied van het sociaal recht.

Voor de Algemene Praktische Rechtsverzameling schreef hij reeds een paar merkwaardige verhandelingen. Vooreerst zijn groot werk over de arbeidsovereenkomst voor handarbeiders, dat voorafgegaan werd door een algemeen deel over de arbeidsovereenkomst. Deze geschriften vormen een blijvend basiswerk voor deze stof. Verder publiceerde hij ook in dezelfde reeks het traktaat over de ondernemingsraad en andere organen voor medezeggenschap van werknemers aan het beheer van de onderneming.

Deze voortreffelijke werken hadden aan de heer Steyaert een zeer soliede faam bezorgd als uitstekend kenner van het arbeidsrecht.

Thans verschijnt andermaal in de Algemene Praktische Rechtsverzameling een nieuwe verhandeling van de heer Jan Steyaert over de arbeidsovereenkomst voor bedienden. Het volledigt zijn vorige traktaten en brengt ons over dit trefwoord een zeer compleet, uiterst klaar en grondig gedocumenteerd werk.

In een algemeen deel onderzoekt de auteur de historische ontwikkeling van de wetgeving op de bediendenovereenkomst. Essentieel is te weten welke arbeid door de wet bedoeld wordt om onder toepassing te vallen van de arbeidsovereenkomst voor bedienden. Deze essentiële voorwaarde is het bestaan van een gezagsverhouding tussen werkgever en werknemer. Het bestaan van dergelijke verhouding is niet een zuiver feitelijke kwestie, doch een juridische aangelegenheid waarover de censuur van het Hof van Cassatie zich uitstrekt. Talrijk zijn de betwiste gevallen van toepassing, waarvan er een hele reeks aan de hand van de rechtspraak onderzocht worden.

Het onderscheid tussen de bediende en de handarbeider wordt dan in detail nagegaan in een uitvoerige reeks voorbeelden waarbij telkens de passende rechtspraak vermeld wordt.

De heer Steyaert omschrijft het toepassingsgebied van de wet op de arbeidsovereenkomst voor bedienden, naargelang de loongrens en hij bespreekt de verschillende modaliteiten volgens dewelke deze loongrens wordt vastgesteld.

De overeenkomst op proef geeft aanleiding tot zeer talrijke betwistingen die in een afzonderlijk hoofdstuk grondig onderzocht worden.

Daarna volgen dan, in een reeks titels, de studie van de essentiële elementen die bij de arbeidsover-

eenkomst voor bedienden in aanmerking komen: de vereisten voor de geldigheid van de overeenkomst, de verplichtingen van de werknemer en de werkgever, waarbij een afzonderlijk stuk gewijd wordt aan het statuut van het loon, verder de schorsing en de beëindiging van de overeenkomst.

In een laatste kapitel bespreekt de auteur nog enkele speciale vraagstukken zoals de verjaring, het concurrentieverbod, het getuigschrift, de borgtocht en het twijfschrift voor saldo van rekening.

Talrijk zijn de werken die in ons land aan de vraagstukken van het bediendenkontraat gewijd zijn. Ik meen gerust te mogen verklaren dat er geen enkel dit van de heer Steyaert evenaart. De auteur heeft werkelijk het onderwerp volledig uitgeput. Hij heeft alle betwiste problemen onderzocht en te dien einde een onoverzienlijke jurisprudentie geëxcerpeerd. Hij bespreekt rustig alle doctrinale betwistingen en steunt zijn eigen mening steeds op gezonde zin en realiteitsbesef. Hij bestudeert grondig de parlementaire voorbereiding van de wet en hij verwijst regelmatig naar gegevens van vergelijkend recht.

Een zeer uitvoerige bibliographie wordt in het begin van het boek vermeld.

Een rijke aanwinst voor de Algemene Praktische Rechtsverzameling en een onmisbaar vademecum voor al de beoefenaars van het sociaal recht.

*René Victor*

**Charles Van Reepinghen: Recueil annuel de Jurisprudence belge.** Met medewerking van Robert Pirson, Cyr. Cambier, Robert Henrion, Jacques Lepaffe en Christian Vanderveeren. — Brussel, Maison Ferdinand Larcier, 1966, 471 blz.

Zoals telken jare wacht de ganse rechtswereld met ongeduld op het verschijnen van het Recueil annuel de Jurisprudence belge, waarvan het initiatief destijds genomen werd door de zo betreurde stafhouder Charles Van Reepinghen.

Deze belangrijke uitgave werd sedert zijn overlijden met de meeste nauwgezetheid voortgezet door de verschillende hierboven vermelde medewerkers.

Het recueil annuel is een onmisbaar stuk geworden van de Belgische rechtspraktijk. Het bevat de volledige weergave van al de samenvattingen der arresten en vonnissen van de Belgische rechtsmachts die, vorig jaar, in niet minder dan 50 tijdschriften in de beide landstalen verschenen zijn. Het Recueil laat toe op elk bijzonder gebied de evolutie van de rechtspraak op de voet te volgen.

Daardoor is deze uitgave geworden, niet alleen tot een onmisbaar werkinstrument voor de praktijk, maar tevens tot een onontbeerlijk vademecum voor de wetenschappelijke studie van het recht.

Op dit laatste terrein biedt de verzameling nog een aanzienlijk voordeel door het feit dat achter elk trefwoord de bijzonderste doctrinale artikelen, die in de verschillende Belgische tijdschriften verschenen, worden vermeld, zodat niets van enige betekenis aan de gebruiker kan ontsnappen.

Bewonderenswaardig is de vlugheid met dewelke telken jare dit werk van de pers komt. Binnen een tijdspanne van een zestal maanden krijgt men kennis van heel de jurisprudentie onzer rechtbanken en hoven, gedurende het laatste jaar. Dit heeft voor gevolgd dat elk jurist onmiddellijk op de hoogte gesteld wordt van al wat in de menigvuldige tijdschriften aan rechtspraak verscheen, waardoor een aanzienlijke winst aan tijd en arbeid wordt verwezenlijkt.

Deze uitgave kan een weldaad genoemd worden voor de Belgische juristen die de samenstellers en de uitgeverij uiterst dankbaar zijn voor dit zo belangrijk en zo nuttig werk.

R.V.

## EUROPEES RECHT

### Het recht van vestiging in de sector directe verzekering met uitzondering van de levensverzekering.

Op 17 juni 1966 heeft de Commissie aan de Raad van Ministers een voorstel toegezonden voor een eerste richtlijn tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de toegang tot het directe verzekeringsbedrijf, met uitzondering van de levensverzekeringsbranche, en de uitoefening daarvan.

Het algemeen programma voor de opheffing van de beperkingen van de vrijheid van vestiging, op 18 december 1961 ter uitvoering van artikel 54, lid 1 van het E.E.G.-Verdrag door de Raad vastgesteld, bepaalt dat de coördinatie van de toegangs- en uitoefeningsvoorwaarden voor het directe verzekeringsbedrijf dient plaats te vinden vóór de opheffing van de beperkingen van de oprichting van agentschappen en bijkantoren.

Bovengenoemd voorstel is bedoeld om een coördinatie tot stand te brengen van de bepalingen die de taken van de directe verzekering met uitzondering van de levensverzekering regelen; voor de levensverzekering zal een afzonderlijke richtlijn worden vastgesteld. Andere coördinatie-richtlijnen zullen op een later tijdstip ter aanvulling van de communautaire regeling van deze materie worden voorgesteld; zo bevat het onderhavige voorstel bijvoorbeeld geen bepalingen ten aanzien van de vorming van technische reserves.

Zeër binnenkort zal dit voorstel worden gevolgd door een ander dat betrekking zal hebben op de opheffing van de beperkingen op het gebied van de directe verzekering (met uitzondering van de levensverzekering).

Het uiteindelijke doel van de coördinatie in deze sector is een gemeenschappelijke verzekeringsmarkt te creëren, gebaseerd op de onderlinge erkenning van de door de lid-staten uitgeoefende controle. Hiertoe is er in het voorstel naar gestreefd om deze controle naar doel en uitoefening zo nauwkeurig mogelijk te definiëren.

Volgens het voorstel dienen alle ondernemingen, met uitzondering van enkele nauwkeurig omschreven gevallen, te worden onderworpen aan de controle van de lid-staat op wiens grondgebied hun hoofdkantoor is gelegen; deze controle zal alle activiteiten van het bedrijf omvatten; de terzake bevoegde autoriteiten van de landen waar de onderneming agentschappen of bijkantoren zal hebben gevestigd, zullen met de bevoegde autoriteiten van het land waar het hoofdkantoor is gelegen samenwerken en hun toezicht slechts uitoefenen binnen de grenzen van hun territoriale competitie.

Het voorstel bevat 36 artikelen onderverdeeld in vijf titels: I. Algemene bepalingen; II. Regels voor ondernemingen wier hoofdkantoor binnen de Gemeenschap is gelegen; II. Regels voor agentschappen en bijkantoren die binnen de Gemeenschap zijn gelegen, doch waarvan het hoofdkantoor zich buiten de Gemeenschap bevindt; IV. Overgangsbepalingen; V. Slotbepalingen.

Het ontwerp legt de verzekeringsmaatschappijen een aantal verplichtingen op juridisch, technisch en financieel terrein op. De financiële verplichtingen zijn verreweg de belangrijkste; deze bevatten o.a. de verplichting:

— voldoende technische reserves te vormen; de wijze waarop dit dient te geschieden (met name berekeningsmethoden, voorschriften betreffende de categorieën beleggingen en wijze van waardering) blijft voorlopig ressorteren onder de bevoegdheid van de nationale wetgever;

— een solvabiliteitsmarge aan te houden teneinde aan de bedrijfsrisico's het hoofd te kunnen bieden. De onderneming zal moeten kunnen aantonen dat zij behalve over haar technische reserves tevens beschikt over een vrij vermogen, dat tenminste gelijk is aan een bedrag dat overeenkomt met een bepaalde solvabiliteitsindex; dit vermogen bestaat uit het geheel van de financiële middelen waarover de onderneming beschikt ter dekking van haar verplichtingen wanneer de technische reserves ontoereikend blijken (maatschappelijk kapitaal plus vrije reserves).

Bepaald is echter dat een onderzoek zal worden gedaan ter aanvulling van de enquêtes die reeds werden gehouden over het niveau van de solvabiliteitsmarge, zoals deze door het voorstel aan de verzekeringsbedrijven in de Gemeenschap is verplicht gesteld. De Commissie stelt zich voor de resultaten van dit onderzoek aan de Raad te doen toekomen voordat het ontwerp-richtlijn wordt vastgesteld.

Voor bijkantoren en agentschappen van ondernemingen wier hoofdkantoor buiten de Gemeenschap is gelegen, zijn speciale maatregelen die als een minimum worden beschouwd, vastgesteld.

#### **Prejudiciële beslissing van het Hof van Justitie met betrekking tot artikel 85 van het E.E.G.-Verdrag. (Société Technique Minière tegen Maschinenbau Ulm)**

Op 30 juni 1966 heeft het Hof van Justitie uitspraak gedaan in de zaak 56/65: Société Technique Minière (LTM) tegen Maschinenbau Ulm GmbH (MBU), aangaande het door het Gerechtshof te Parijs gedaan verzoek om een prejudiciële beslissing over de rechtsgeldigheid van een niet absolute exclusieve verkeersregeling in verband met artikel 85 van het Verdrag.

De aan het Hof van Justitie voorgelegde vragen waren aldus geformuleerd:

1. Welke interpretatie moet worden gegeven aan artikel 85, eerste lid, van het Verdrag van Rome en de ter uitvoering daarvan uitgevaardigde gemeenschapsverordeningen, ten opzichte van iedere niet aangemelde overeenkomst waarbij een «alleenverkoopsrecht» wordt gegeven en welke

a) de concessionaris niet verbiedt de waren welke hij van de wederpartij heeft ontvangen naar alle andere markten van de Europese Economische Gemeenschap opnieuw uit te voeren,

b) geen verbintenis inhoudt van de partij die de concessie verleent om aan zijn concessionarissen in de overige landen van de gemeenschappelijke markt de verkoop van zijn produkten te verbieden op het gebied waarvoor de concessionaris in hoofdzaak verantwoordelijk is,

c) geen belemmering inhoudt voor het recht van de handelaars en verbruikers van het land van de concessionaris om die waren door middel van parallelle invoer bij de concessionarissen of leveranciers van de andere landen van de gemeenschappelijke markt te betrekken,

d) de levering door de concessionaris van machines welke met het in de concessie genoemde materiaal in concurrentie zouden kunnen treden aan de voorafgaande goedkeuring onderwerpt van de partij die de concessie verleent?

2. Treft de in artikel 85, tweede lid, van het Verdrag van Rome voorziene nietigheid van rechtswege het gehele contract hetwelk een bij het eerste lid van genoemd artikel verboden clause inhoudt, of kan die nietigheid beperkt blijven tot de verboden clause alleen?

Aan dit proces ligt ten grondslag het sluiten van een overeenkomst — die in de hierboven staande vragen genoemde bestanddelen bevatte — waarbij de L.T.M. zich verbond om zich door M.B.U. 37 egalisatiemachines te laten leveren binnen een tijdsbestek van 2 jaren. Na levering van 6 egalisatiemachines beweerde de L.T.M. dat «de machines niet deugden voor het gebruik waarvoor zij bestemd waren en niet aan de Franse afnemers konden verkocht worden»; een benoemde deskundige gaf de L.T.M. geen gelijk en vervolgens verklaarde de Rechtbank van Koophandel van het departement Seine op vordering van M.B.U. de overeenkomst voor zover deze nog niet was uitgevoerd ten laste van L.T.M. ontbonden. Tegen dit vonnis ging de L.T.M. in beroep bij het Gerechtshof te Parijs en zij verzocht het Hof om de «absolute nietigheid» van de overeenkomst uit te spreken wegens strijd met artikel 85 van het Verdrag. Het Hof was van oordeel dat «de regel die moet voortvloeien uit artikel 85 junctie de ter uitvoering daarvan uitgevaardigde verordeningen nrs. 17, 19 en 153 niet duidelijk naar voren houdt» en heeft zich derhalve gewend tot het Hof van Justitie.

In zijn antwoord op de gestelde vragen heeft het Hof van Justitie beslist dat de onverenigbaarheid met de gemeenschappelijke markt krachtens artikel 85, lid 1, van het Verdrag van overeenkomsten waarin een beding is opgenomen waardoor een «alleenverkoopsrecht» wordt gegeven niet uitsluitend afhangt van hun karakter. Deze bepaling mag volgens het Hof dus niet worden opgevat als een voorschrift, waardoor ten aanzien van een door zijn juridisch karakter bepaalde categorie van overeenkomsten al bij voorbaat een oordeel wordt gegeven. De overeenkomst kan evenwel op zichzelf beschouwd vallen onder het verbod van artikel 85 op grond van bijzondere feiten of bedingen indien de volgende voorwaarden zijn vervuld:

— de overeenkomst is tot stand gekomen tussen ondernemingen in dezelfde of in verschillende produktiestadia;

— Men kan redelijkerwijs duchten dat de overeenkomst een eventuele al of niet rechtstreekse, dadelijke of mogelijke invloed kan uitoefenen op de handelsstromen tussen Lid-Statens, welke invloed het tot stand komen van een enkele markt tussen genoemde staten zou kunnen belemmeren; men dient met name te onderzoeken of de overeenkomst de markt van bepaalde produkten tussen de Lid-Statens kan afsluiten.

— De overeenkomst strekt ertoe of heeft ten gevolge dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst, rekening houdende met de economische constellatie waarin zij moet worden uitgevoerd. Met name moeten in aanmerking genomen worden de aard van de produkten waarover de overeenkomst handelt en de vraag of het een beperkte of een onbeperkte hoeveelheid betreft, de positie en de betekenis van hem die de concessie verleent en van de concessionaris op de markt van de betrokken goederen, de vraag of de omstrede overeenkomst op zichzelf staat of de plaats die de overeenkomst in een geheel van overeenkomsten inneemt, voorts of de bedingen die bestemd zijn om het exclusief karakter te beschermen stringent zijn of anders welke mogelijkheden nog open zijn gelaten voor andere handelsstromen voor dezelfde goederen door middel van wederuitvoer of parallelle invoer.

Met betrekking tot de verhouding tussen artikel 85 en de verordeningen 17/62 en 153/62 heeft het Hof vastgesteld dat het niet aanmelden bij de Commissie overeenkomstig deze verordeningen niet het verbod van rechtswege van een overeenkomst ten gevolge kan hebben, maar slechts eventueel van invloed kan zijn ten opzichte van de uitzondering geregeld in artikel 85, derde lid, als zou worden uitgemaakt dat deze overeenkomst wordt getroffen door het verbod van artikel 85, eerste lid.

In zijn antwoord op de tweede vraag heeft het Hof beslist dat de nietigheid van rechtswege zoals bepaald in artikel 85, tweede lid, (slechts) betrekking heeft op de contractuele bepalingen die onverenigbaar zijn met artikel 85, lid 1, behoudens wanneer het geheel van de bedingen als ondeelbaar moet worden beschouwd. De gevolgen die deze nietigheid heeft voor alle andere contractuele bepalingen die niet door het verbod worden getroffen worden niet door het communautaire recht geregeld.

### **Prejudiciële beslissing van het Hof van Justitie betreffende een verzoek gedaan door een scheidsgerecht met betrekking tot een bijzonder stelsel van sociale zekerheid.**

Op 30 juni 1966 heeft het Hof van Justitie uitspraak gedaan in de zaak 61/65, inzake een verzoek om een prejudiciële beslissing nopens de uitlegging van enkele bepalingen van Verordening Nr. 3 inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers gedaan door het «Scheidsgerecht van het Beamtenfonds voor het Mijnbedrijf en zijn verzekerden».

Het onderhavige geding betrof een weduwe van een Nederlandse mijnbeambte in het genot van een pensioen ten laste van de pensioenkas van het Beamtenfonds voor het Mijnbedrijf (BFM). Zolang zij in Nederland woonde was zij door genoemde instelling ingeschreven bij de Ziekenkas Gepensioneerden van het B.F.M. maar na haar verhuizing naar Duitsland werd haar medegedeeld dat haar lidmaatschap van de ziekenkas was geëindigd aangezien niet binnen Nederland woonachtig zijnde gepensioneerden niet bij deze kas verzekerd kunnen blijven. Een door haar gedaan verzoek om wederom bij de kas te worden ingeschreven werd door het B.F.M. afgewezen. Tegen deze beschikking is de weduwe Vaassen - Goebels in beroep gekomen bij het scheidsgerecht, dat bij beschikking van 10 december 1965 het Hof van Justitie heeft verzocht zich te willen uitspreken over de vraag of de regeling vervat in het reglement van het B.F.M. is aan te merken als een wettelijke regeling in de zin van Verordening Nr. 3 en bij bevestigende beantwoording de draagwijdte van artikel 22 van die verordening te bepalen.

Het Hof begint met de verklaren dat het verzoek om uitlegging ontvankelijk is daarbij overwegende dat dit scheidsgerecht gezien zijn instelling en zijn werkwijze kan worden beschouwd als een rechterlijke instantie «in de zin van artikel 177», hoewel het volgens Nederlands recht geen rechterlijke instantie in de eigenlijke zin van het woord is.

Ten aanzien van de hoofdzaak heeft het Hof als zijn oordeel uitgesproken, dat een regeling die een bijzonder stelsel van sociale zekerheid uitmaakt wel degelijk gezien moet worden als een wetgeving in de zin van de artikelen 1 (b) en 4 van Verordening Nr. 3 en dat deze verordening daarop van toepassing is onafhankelijk van de vraag of het orgaan dat de regeling

heeft vastgesteld en met de toepassing ervan is gelast een privaatrechtelijke instelling is. De vermelding van de «statutaire bepalingen» in Verordening Nr. 3 heeft voor gevolg dat organismen van sociale zekerheid die worden beheerd door andere instellingen dan de overheid er ook onder vallen.

Voorts heeft het Hof verklaard dat de bepalingen van Verordening Nr. 3 er zich tegen verzetten dat een orgaan een nabestaande van een werknemer, die krachtens de wetgeving van een Lid-Staat rechthebbende is op een pensioen of een rente, aansluiting bij het door dit orgaan beheerde stelsel voor de ziekteverzekering weigert, ook wanneer het een vrijwillige aansluiting betreft, op grond dat genoemde rechthebbende verblijf houdt op het grondgebied van een andere Lid-staat dan die waar bedoeld orgaan zich bevindt. Het Hof heeft eveneens op grond van een interpretatie van artikel 22 — dat betrekking heeft op prestaties in natura — van Verordening Nr. 3 vastgesteld dat dit artikel ook van toepassing is op de verstrekkingen van geneeskundige behandeling, van geneesmiddelen en van verpleging in de vorm van terugbetaling van gemaakte kosten.

## **BALIELEVEN**

### **De Raad der Orde van Advokaten bij de Rechtbank te Tongeren**

werd voor het gerechtelijk jaar 1966-1967 als volgt samengesteld:

Mr. Edm. Janssens, Stafhouder;

Leden: Robert Stas; Leon Lambrechts; Gustaaf Hoegars; Vital Vos; Jozef Geukens; Emiel Smets; Alfred Franssen en Theo Maesen, secretaris.

### **Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel**

Het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel bestaat 75 jaar.

Het bestuur heeft beslist dit heuglijk feit met gepaste luister te herdenken.

Op vrijdag 28 oktober zal er een jubileumzitting plaatshebben in de zaal van de Plechtige openingzittingen van het Hof van Cassatie in het Gerechtsgebouw te Brussel.

Mr. J. Van Doorselaere houdt de openingsrede: «75 jaar Vlaams Balieleven te Brussel».

Z.M. de Koning zal deze zitting met zijn aanwezigheid vereren.

Na de jubileumzitting zal er van 18 tot 19 uur een receptie worden gehouden waarop Z.M. de Koning eveneens zal aanwezig zijn.

Op zaterdag 29 oktober zal er op het Stadhuis te Brussel een concert van Kamermuziek gegeven worden door het Belgisch Kwartet, gevolgd door een receptie aangeboden door het Brussels Magistraat.

Dezelfde avond te 20 uur heeft het jubileumbanket plaats in het Kasteel van Karreveld te St.-Jans-Molenbeek.

Na het Banket is er een lustrum-bal, opgeluisterd door het Televisieorkest van Francis Bay.

Wij wensen het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel ter gelegenheid van deze luisterrijke feesten van harte een overweldigend succes toe.

## Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen

### Plechtige openingszitting op 1 oktober

Het was een schitterende zaal voor dewelke op zaterdag 15 oktober, de voorzitter der Vlaamse Conferentie, Mr. Luc Schoups, de plechtige openingszitting van het gerechtelijk jaar voor geopend verklaarde.

Aan de bestuurstafel zetelden naast de leden van het bestuur de Heer Herman Janssens, waarnemend voorzitter der rechtbank van eerste aanleg en de Heer Herman Sabbe, Procureur des Konings. Talrijke hoogwaardigheidsbekleders vereerden de zitting met hun tegenwoordigheid. Wij vermelden de Heer Minister Grootjans, de militaire bevelhebber Generaal Van Cools, de Heer Gouverneur De Clercq, Mgr. Daem, bisschop van Antwerpen. Talrijke magistraten van de hoven en rechtbanken waren eveneens aanwezig alsmede vele vertegenwoordigers van de consulaten.

De afvaardigingen der vreemde Balie's waren bijzonder talrijk. Naast de dekens der Balies van Amsterdam, Rotterdam en Middelburg, waren er ook vertegenwoordigers der Balies van Parijs, Luxemburg en Keulen. De Italiaanse Balie was vertegenwoordigd door Mr. Toffoletti, die prijkte in zijn rijk met goud versierde toga en voor het eerst verscheen op een plechtige openingszitting der Vlaamse Conferentie een vertegenwoordiger van de Engelse Balie, Mr. Money, die de Voorzitter van de General Council of the Bar vertegenwoordigde. De pruik die hij droeg trok bijzonder de blikken van al de aanwezigen. Ook de Balie van Madrid was vertegenwoordigd in de persoon van Mr. Menue.

Naast de Heer Stafhouder der Balie van Brussel, Mr. Gilson de Rouvreur, waren meerdere Stafhouders der Belgische Balies aanwezig, alsmede talrijke afgevaardigden der Conferenties en Pleitgenootschappen.

In zijn inleidende rede wist de voorzitter Mr. Luc Schoups in voortreffelijke bewoordingen al de aanwezigen welkom te heten. De vreemde afgevaardigden werden in hun eigen taal toegesproken.

Hij gaf dan het woord aan Mr. Emiel Verrijken die zou spreken over het onderwerp «Amerika, het gekozen vaderland». Deze titel had, in het tegenwoordig tijdsgewricht, heel wat nieuwsgierigheid gewekt. Het is immers in deze dagen aan niemand onverschillig welk standpunt tegenover de grote Amerikaanse natie wordt ingenomen.

Mr. Verrijken hield een prachtige voordracht, zowel naar inhoud als naar de vorm. Met een beheerste wel-sprekendheid zette hij zijn stelling uiteen in klassieke perioden, met een rijkdom van woordenschat, een verfijnde nuancering van gedachte en een soliede documentatie, die de algemene bewondering afdwongen.

Deze voordracht zo rijk aan inhoud, kan niet in enkele lijnen samengevat worden. De tekst ervan zal in één der eerstkomende nummers van het Rechtskundig Weekblad worden gepubliceerd, en onze lezers zullen het genoeg smaken rustig de inhoud te kunnen bestuderen.

Zeggen wij enkel dat Mr. Verrijken met overtuiging een stelling verdedigde, nl. de hoge waarde van de Amerikaanse natie, opgebouwd op de basis der vrijheidsgedachte en tot bloei en macht gekomen door de eenheidswil van de miljoenen inwijkelingen die het Europa van de verdeeldheid, van de haat, van de gedachtendwang en van het eng nationalisme ontvlucht waren om in de Nieuwe Wereld een gelukkiger leven te veroveren. Mr. Verrijken is er stellig van overtuigd

dat hun pogingen geslaagd zijn. De cultuur die zich in de V.S.A. ontwikkeld heeft wordt steeds rijker. Te midden van de engheid en de zelfgenoegzaamheid die zich zozeer in onze Europese landen doen gelden, staat Amerika als het grote voorbeeld waarop wij ons dienen te inspireren om ook in ons continent de eenheid op te bouwen, die de waarborg zal zijn van een steeds hogere cultuur.

Deze prachtige rede werd langdurig toegejuicht.

De Heer Stafhouder Ernest Van den Berghe, die traditioneel het antwoord moet geven op de rede van de spreker feliciteerde Mr. Verrijken van harte en deed de hoge kwaliteiten van zijn vorodracht uitschijnen.

Wat de inhoud betreft kon hij zich echter niet verenigen met de stelling van de redenaar. Hij onderstreepte vooral de uitzonderlijke waarde van de kulturele traditie in onze Europese landen, die de basis moet blijven waarop wij dienen voort te bouwen, basis die Amerika ontbeert. Deze fijne en diep doordachte uiteenzetting van de stafhouder zal ook samen met de rede van Mr. Verrijken in een volgend nummer worden gedrukt.

De stafhouder bracht dan nog piëteitvol de hulde aan de doden die in de loop van het vorig jaar aan de Balie waren ontvallen en sprak enkele bemoedigende woorden tot de jonge stagiairs die dit jaar de Balie kwamen vervoegen.

Na deze merkwaardige openingszitting werd door de Voorzitter en Mevrouw Schoups een somptueuse receptie aangeboden aan een zeer talrijk gezelschap in de salons van het restaurant Perigord, waar nog geruime tijd van gedachten gewisseld werd over de zo hoogstaande openingszitting.

's Avonds had het banket plaats in het nieuw restaurant van de Dierentuin en de zeer geanimeerde dis werd begeleid door een reeks spreekbeurten in alle talen van Europa.

De revuisten hadden zich er op weten te inspireren en in de revue, die van het begin tot het einde deed schaterlachen, werden ook liedjes in alle talen gezongen.

Een goede dag voor... de Europese eenheid!

### De Conferentie der Jonge Balie te Mechelen.

De Conferentie der Jonge Balie bij de rechtbank van eerste aanleg te Mechelen zal op zaterdag 5 november aanstaande te 15.30 u. in de correctionele zittingszaal van het Gerechtshof te Mechelen, Keizerstraat, haar plechtige openingszitting houden.

Als spreker zal optreden de Heer Minister van State, A. Spinoy, die als onderwerp zal behandelen «Joegoslavië, een land tussen Oost en West?»

## ERRATUM

In het nummer 5 van het Rechtskundig weekblad van 2 oktober 11. verscheen een vonnis van de 3de Kamer der Rechtbank van Koophandel te Antwerpen betreffende «Vennootschapsrecht - Overnemen van aandelen op voet van balanswaarde».

Tengevolge van een materiële vergissing is de datum van dit vonnis in de tekst weggefallen.

Bedoeld vonnis werd uitgesproken op 2 september 1966.

Onze lezers zullen ter plaatse wel willen verbeteren.

## TIJDSCHRIFTEN

**Tijdschrift voor Privaatrecht** : jg. 1966 - nr. 3 :

Van Hecke G., De locatio operis faciendi : een bijdrage tot de systematiek van de contractentypes. — Schrans G., De burgerlijke sancties bij inbreuk op de regelen van Europees kartelrecht. — De Winter L. I., De voor Nederland belangrijke verdragen van internationaal privaatrecht.

**Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en publiekrecht** : jg. 1966 - nr. 4 :

Stellinga J. R., Supranationaal en nationaal recht. — Berckx P., Zijn de Europese conventies van Parijs over de gelijkwaardigheid van gedane studies wel praktisch uitvoerbaar ? — Vanderwaeren R., De vergoeding van buitengewone schade wegens overheidsdaden. — Devadder R., Verhandeling over de aard van het beroep inzake bouw- en verkavelingsvergunningen.

**Tijdschrift voor Gemeenterecht** : jg. 1966 - nr. 9 :

Stedebouw. — Bezoldigingen. — Bijzondere commissaris. — Burgerlijke Stand. — Militie. — Openbare onderstand. — Commissie van Openbare Onderstand. — Gemeentepensioen. — Gemeentepersoneel.

**Gemeentegids** : jg. 1966 - nr. 107 :

De Groeve H. E. A., Gebruik van talen in bestuurszaken.

**Nederlands Juristenblad** : jg. 1966 - nr. 35 :

Blok N., Exoneratie-bedingen naar Engels recht en een recente beslissing van het House of Lords. — De Goede B., Het gebruik van het woord « bestuur » in het bestuursrecht. — Polak J. M., Broederschap der notarissen. — Programmawijziging op juristencongres ? — Habets P. J. H. A., Art. 38a Fw. in de praktijk. — Vereniging voor Rechtspraak. — Emmering E., Publikatie van Rechtspraak. — Kan J. M., Prof. Mr. Dr. G. Van den Bergh.

**Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie** : jg. 1966 - nr. 4921 :

Van Opstall S. N., Zakelijke rechten en kwalitatieve verbintenissen (III). — Bindend advies van Mr. P. H. Smits inzake N.V. Nationale Borg maatschappij/ James Contracting and Shipping Company Limited. — Gerbrandy S., Overzicht der Nederlandse Rechtspraak : Zakenrecht (V).

**Sociaal Economische Wetgeving** : jg. 1966 - nr. 7 :

Van der Loos J. W. M., Enige beschouwingen aan de hand van de Nota van 14 april 1966 over de harmonisatie van de belastingen in de Europese Economische Gemeenschap. — Valkhoff J., Een kwart eeuw huurbescherming.

**Ars Aequi** : jg. 1966 - nr. 8 :

Drion H., Een dame van vijftien jaar. — Brevet K.W. Aansprakelijkheid voor zaken. — Schut G. H. A., Abstraheren als methode van rechtsvinding. — Struycken A. V. M., Rechtsorde en openbare orde identiek ? — Beekhuis H., Enkele juridische aspecten van het CF-systeem. — Van Eekelen W. F., Jurist en diplomatie. — Prakke L., Algemene beginselen van behoorlijk be-

stuur en marginale toetsing. — Van Maarseveen H. Th. J. F., Kanttekeningen bij het petitierecht. — Wendels A., Het bewijs van strafuitsluitingsgronden. — Meuwissen D. H. M., De rechtsgevolgen van de conventie van Rome voor de Europese Gemeenschappen.

**Journal des Tribunaux** : jg. 1966 - nr. 4545 :

Canstant J., La répression de la pratique du doping à l'occasion des compétitions sportives.

**Recueil de Jurisprudence du Droit Administratif et du Conseil d'Etat** : jg. 1966 - nr. 2 :

Laguesse J., La participation des organisations professionnelles à l'exercice du pouvoir réglementaire.

**Revue de Droit Intellectuel - L'Ingénieur-conseil** : jg. 1966 - nr. 7-8 :

Vander Haeghen A., La question des fondements de certaines différences entre divers droits intellectuels.

**Cahiers de Droit Européen** : jg. 1966 - nr. 5 :

Pepy A., Le rôle de la Cour de Justice des Communautés européennes dans l'application de l'article 177 du traité de Rome. — Testa G., L'intervention des Etats membres dans la procédure de conclusion des accords d'association de la CEE. — Lescar A., La coordination, au plan gouvernemental, de l'application, en France, des traités communautaires.

**Revue Internationale des Sciences Administratives**, jg. 1966 - nr. 2 :

Rowat D. C., Le problème du secret dans l'administration. — Les sciences administratives aux Congrès internationaux de 1910 et 1923 : Note introductive, Cooreman G., De la science administrative. — Fayol H., La doctrine administrative dans l'Etat. — Berber L. L., La réorganisation de la fonction publique somalienne. — Anderson D. L., Lloyd K. M. & Price K. O., La crise de la formation des fonctionnaires supérieurs aux Etats-Unis.

**La Revue Administrative (Paris)**, jg. 1966 - nr. 112 :

Pomey M., Les fondations aux Etats-Unis. — Kesler J. F., Les fonctionnaires et la politique. — Thuiller G., Les « Lettres politiques » de Charles Duveyrier et l'Ecole Nationale d'Administration.

**Recueil Dalloz Sirey (Paris)**, jg. 1966 - nr. 30 :

Balevoet Ch., Nouvelle orientation de notre système de responsabilité civile.

Nr. 31 :

Calais-Auloy J., Armateurs et acconiers, bénéficiaires de la loi du 18 juin 1966.

**Recueil Dalloz Sirey (Paris)** : jg. 1966 - nr. 32 :

Cadart J., Un espoir pour les grandes villes : le projet de loi sur les « communautés urbaines ».

**Revue Française de Science Politique** : jg. 1966 - nr. 5 :

Adam G., Stratégies syndicales et types d'organisation. — Tavernier Y., Le syndicalisme paysan et la Cinquième République, 1962-1965. — Mossuz J., La régulation des naissances : les aspects politiques du débat.